

SLOVENSKI VESTNIK

Celovec • petek • 5. maj 2000

štev. 18 (3064) • letnik 55 • cena 10 šil. • 0,73 evra

BIRO ZA NARODNOSTNA VPRAŠANJA PRI KOROŠKI
DEŽELNI VLADI, KULTURNI ODDELEK MESTA ŠMOHOR,
KKZ, SPZ
vabijo na
odprtje razstave in predavanje

»Ljudska noša in oblačilna kultura pri Zilji«
»Ledinska in krajevna imena pri Zilji«

v petek, 5. maja 2000, ob 19. uri
v Modrinji vasi (Möderndorf), Heimatmuseum
Predava: Franc Wiegeler;
glasbeni okvir: družina Zwitter iz Zahomca
Prisrčno vabljeni!

Sosvet soglasno o ustavnem določilu

Minuli petek so se člani sosveta za slovensko narodno skupnost pri Uradu zveznega kanclerja sestali v Celovcu, ker je bilo treba obravnavati predlog vlade glede ustavnega določila o priznavanju republike k zgodovinsko zrasli jezikovni in kulturni raznolikosti Avstrije.

Člani sosveta so načelno pozdravili pobudo vlade, hkrati pa ugotovili, da predlagani tekst ne ustreza predlogu vseh sosvetov, kakršen je zapisan v spomenici (memorandumu) izpred nekaj let. Sosvet je zato

razpravljal o novem predlogu, ki so ga sprejeli predsedniki in podpredsedniki sosvetov in ki se gelasi: »Republika Avstrija (zveza dežele in občine) se priznava k zgodovinsko zrasli jezikovni in kulturni raznolikosti, ki prihaja do izraza v njenih narodnih skupnostih. To jezikovno in kulturno raznolikost Av-

strije je treba spoštovati, ohraniti, pospeševati in varovati.«

Ta tekst je bil sprejet po daljši razpravi soglasno. Prav tako soglasno je sosvet sklenil, da naj se predlog vlade o črtanju člena 19 Temelnjega državnega zakona iz leta 1867 umakne, ker so mnenja o veljavnosti tega zakona različna.

Slovenija ima novega ministrskega predsednika

V tretje gre rado – ta pogovor velja prav posebno za Andreja Bajuka, ki je postal po tretjem poskusu glasovanja v slovenskem parlamentu vendarle ministrski predsednik, potem ko je Janez Drnovšek odstopil.

Bajuka sta predlagali novoustanovljena stranka, združena iz Ljudske stranke in Krščanskih demokratov ter SDS. Dvakrat je šlo glasovanje mimo, prvič za en glas in drugič za dva. Tretjič pa se je glasovanje po-

slancev izteklo s 46 proti 44, torej ima za en glas večine.

Če bi predsednika tudi v tretje ne izvolili, bi Slovenija že junija imela predčasne volitve, tako pa je Bajukova mandatna doba do letos jeseni, ko bodo redne volitve. Druge stranke niso imenoval nobenega kandidata. Ni pa še jasno, na kakšen način bodo potekale jesenske volitve, kajti v parlamentu je še vedno veliko polemike o tem, ali bodo sprejeli dvokrožni večinski volilni sistem ali pa bo ostal sedanjí proporcionalni. Gre pa tudi za oba poslance manjšin, kajti nekateri hočejo zdaj ugotoviti, da sta sedeža v »nasprotju z ustavo«.

Nekateri poslanci so izjavili zaskrbljenost, da se je »slovenski splav« močno nagnil v desno katoliško-emigrantsko smer. Andrej Bajuk je sin medvojnih beguncev – starši so maja 1945 s tedaj dveletnim sinom zbežali v Argentino. Prvič je Bajuk diplomiral novi domovini v Mendozi, potem pa dosegel magistrski naslov v Chicagu ter doktorskega v Berkeleyu. V Mendozi je potem poučeval na univerzi, nato odšel v Washington, kjer je delal pri Svetovni banki in v Medameriški razvojni banki. Od septembra 1994 je bil predstavnik te banke v Parizu.

Polemika okrog Bajukove vlade pa še ni končana, kajti opozicija je napovedala, da ne bo podprla ministrov njegovega kabineta.

Preberite

Str. 2 – Zveza koroških partizanov je počastila spomin na žrtve v Železni Kapli

Str. 3 – Zveza slovenskih žena je prejela odličje

Str. 4 – Novice iz soseščine

Str. 5 – 90 let KPD Drava v Žvabeku – Kmetijska zbornica je imela občni zbor

Str. 6 – Franc Kukovica in Rezika Iskra o šolskih zadevah – Diskusija o kulturi z deželnim glavarjem

Str. 7 – Mladina je pela v Ločah in na Djekšah

Str. 8 – iz k & k v Šentjanžu: Max Koch o odporu proti koaliciji – Rudi Benetik razstavlja v k & k

Str. 9 – Za vsakogar nekaj

Str. 11 – Križanka, mnenja bralcev

Str. 12 – Športni dogodki

Zbrana množica na proslavi v spomin žrtvam nacističnega nasilja v Železni Kapli. Več na 2. strani.

PREBLISK

■ Zvezni kancler Schüssel je izjavil, da slovenskega pouka na avstrijskem štajerskem pač ni zato, ker ni prijav. Zadeva je zanj rešena, fino, kako lepo, država si bo »prišparala« učitelje, pa še tistih nekaj Slovencev, ki zdaj tam delajo zgago, čez leta ne bo več, ker noben otrok ne bo znal dovolj slovensko, da bi se sploh lahko imel še za Slovenca ali Slovenko.

Je to nova manjšinska politika črno-modre koalicije? Posebno še v luči osnutka državnega določila, kjer bi se po Schüsslovo država »priznala k narodnim skupnostim« in zadeva bi bila opravljena. Niti trohice o kakšni zaščiti, pospeševanju, razvoju. Kakor če

bi kdo izmed nas rekel: priznavam se k monsunkemu dežju ali pa k podnebnju celovške kotline. Srčno malo lahko vplivamo na oboje.

Na Štajerskem so potrebni takojšnji ukrepi. Sicer pa sploh ne zahtevajo dvojezičnega šolstva, kakršno je pri nas,

Ker ni prijav ...

temveč le ponudbo slovenščine kot predmeta v šolah.

Toda ko gre za nemško govoreče v Sloveniji, takrat pa so zahteve mogočne in Schüssel nepopustljiv. Saj jim želim možnost razvoja tudi jaz, toda gospod kancler naj ne uporablja dvojnih meril S. W.

Dvajset let po Titu

Včeraj, 4. maja, je minilo dvajset let, odkar je v ljubljanskem kliničnem centru umrl legendarni jugoslovanski predsednik Josip Broz Tito.

Jugoslavijo je vodil celih 35 let, njegov čas pa zaznamujejo obnova, razvoj, socialno blagostanje in predvsem mir.

Tito se je v evropski protifašistični javnosti pojavil leta 1944, ko je s svojo partizansko vojsko dosegel mnoge zmage nad slovitó Leehrovo nemško jugovzhodno armado. Uspehu mu je moral priznati celo Churchill. Jugoslovanska partizanska vojska je edina v vsej Evropi sama osvobodila svojo domovino. Tito je zavnil sodelovanje sovjetske Rdeče armade in ji je dovolil samo prehod preko Vojvodine in Prekmurja.

V povojno zgodovino se je Tito vpisal predvsem zaradi treh velikih dejanj:

– v večnacionalni Jugoslaviji je širil idejo bratstva in enotnosti, ki je temeljila na popolni enakopravnosti narodov, njihove kulture in vere ter priznanju in pravicah številnih narodnih skupnosti;

– leta 1948 je odločno zavnil resolucijo Informbiroja, ki je predvidevala politično in gospodarsko podrejenost vzhodnoevropskih držav centru v Moskvi;

– bil je duhovni oče gibanja neuvrčenih držav, ki se je upiralo blokovski razdelitvi sveta.

V Sloveniji je obletnici Titove smrti posvečena precejšnja medijska pozornost, v njegovem rojstnem Kumrovcu pa velik spominski shod.

SPD Trta
vabi na

vigredni koncert

v soboto, 6. maja, ob 20. uri
v kulturni dom KUMST
v Žitari vasi

Sodelujejo:

MePZ Srce, MoPZ Trta,
Mladinska skupina SPD Trta
in Vokalni kvartet M&M's

Prisrčno vabljeni!

PARTIZANSKA PROSLAVA V ŽELEZNI KAPLI

Spomin, da ne bojo od pozabe ponovno umrli

Te dni mineva 55 let, ko je nacistična Nemčija, tako imenovani Tretji rajh, po skoraj šestletni moriji kapitulirala in je v Evropi zavladal mir. V spomin na ta zgodovinski dogodek, predvsem pa v spomin na žrtve nacionalsocializma med koroškimi Slovenci in v spomin na uporniško gibanje v kapelski in selski okolici je Zveza koroških partizanov v nedeljo, 30. aprila, dopoldne priredila na kapelskem pokopališču spominsko svečanost. Od blizu in daleč so prišli na komemoracijo bivši udeleženci NOB (narodnoosvobodilnega boja) in bivši kacetniki in njihovi svojci, da bi se skupaj poklonili spominu na žrtve tega najtemnejšega časa človeške civilizacije in dobe, ki je Slovence obsodila na smrt.

Kapelska mladina pa je v spomin na otroške žrtve pri Peršmanu, kjer je nacistična soldateska še 25. aprila 1945,

Jože Partl, predsednik ZSI

torej le par dni pred koncem druge svetovne vojne, zagrešila enega najhujših in nikoli »maščevanih« vojnih zločinov, položila bele vrtnice.

S pesmijo je svečanost začel Kapelski lovski zbor pod vodstvom Jozija Starca. Predsednik Zveze koroških partizanov inž. Peter Kuchar je opozoril na številne spominske proslave širom po Evropi na konec vojne in tudi na tisto 14. maja na Poljani pri Prevaljah, kjer se bojo spomnili zadnjih bojov s Hitlerjevimi in kvizlinškimi enotami na evropskih tleh. Smisel spominjanja na te težke čase je, da ne pride do brezbriznosti, do pozabe milijonov žrtev, ki jih je povzročila ta najhujša doba človeške zgodovine v imenu nečloveške ideologije in rasističnega enoumja. Spomenik z imeni 183 žrtev, starih od sedem mesecev pa do devdesetega leta, v Železni Kapli opominja na ta čas in na krutost, ki jo je nacionalsocializem sejal tudi v majhnih krajih. Spomin na te težke žrtve in na žrtve vseh narodov pa mora vedno znova biti izraz te volje, da se kaj takega ne bo več po-

Na proslavi je zapel tudi Lovski pevski zbor

novilo in da bo domovina žive-la v miru. Kuhar je izrazil ogorčenje nad prireditvijo neonacistov na Češkem, ki je oblasti niso prepovedale in so ukrepale šele na pritožbo neke tuje medijske agencije.

Tudi Avstrijci so le na pritisk evropske javnosti in šele mnoga leta po koncu svetovne vojne bili pripravljeni priznati, da niso bili le žrtev nacizma, ampak v veliki meri tudi sokrivci. Saj so po vojni na visokih položajih zaposlili preko 750.000 organiziranih nacistov, ki so bili proti uporom koroških Slovencev in sploh upor v Avstriji. Brez tega upora, predvsem upora koroških Slovencev, Avstrija po drugi svetovni vojni ne bi postala suverena država. Z mislijo, da je danes treba biti buden proti vsem pojavom neonacizma in sovraštva do tujcev in nesolidarnosti, če naj ohranimo mir, je Kuchar zaključil svoj pozdravni nagovor.

Jože Partl, predsednik Zveze slovenskih izseljencev, to je v dobi nacizma z njihovih domov pregnanih koroških Slovencev, je naglasil, da je naci-

zem hotel zaslužniti celo Evropo in je poleg Judov in Romov obsodil na smrt tudi Slovence. Na Koroškem so začeli s pregonom slovenskih duhovnikov in z izgonom slovenske besede iz

Peter Kuchar, predsednik ZKP

naših cerkva začeli uresničevati parolo »Kärntner sprich deutsch!«. Nato so bili na vrsti preostala inteligenca in kmeč-

IZ GOVORA DR. VLADIMIRJA WAKOUNIGA

Vedno, kadar se zberemo ob spominskih proslavah, je v središču pozornosti spomin in opomin. Opomina, ki je zazrt v sedanjost in bodočnost, pa ne more biti brez vednosti, zakaj je upor sploh potreben. Vedno znova slišimo zahteve, naj se pod preteklostjo potegne črta. ... Sami vemo, da niso samo zastopniki vojne generacije tisti, ki zahtevajo konec razprave o preteklosti. To je le dokaz, kako vztrajen, dolgotrajen in rezistenten je učinek povojnega časa, ki nima spomina. Izguba spomina se predaja iz roda v rod.

Za prizadete, ki so bili uničeni in izgnani, za tiste, ki so sami doživeli trpljenje na lastni koži, ki so izgubili svojce, sta brezbriznost in nepri-zadeto ravnanje javnosti in politike dodatno ponižanje. Krivica in žalitev ne moreta prenehati z dejstvom, da je nečloveški režim bil vojaško poražen. Ne prenehata tudi v upanju, da bo čas zacelil rane.

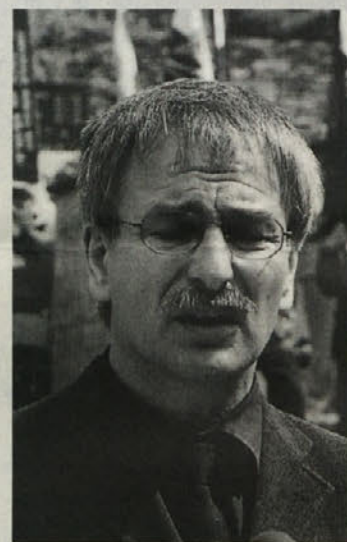
Povojni čas do danes ni bil na strani žrtev, temveč na strani storilcev. Ta povojni čas, ki je ostal brez spomina, je odprl črno luknjo, v kateri ni pristojnosti in odgovornosti in v kateri sta storilec in žrtev izenačena. Zato ni čuda, da naj se ob zanikanju odgovornosti za neštete umore in poboje, za usmrnitev otrok in zlorabljanje in pobijanje prisilnih delavcev, neha razprava o preteklosti.

Dejstvo, da je v trenutni

koaliciji stranka z desnoekstremnimi pozicijami, ki se je etablirala z rasističnimi gonjimi in z občudovanjem »poštene zaposlovalne politike tretjega rajha«, s klanjanjem pred zloglasno Waffen SS, je samo dokaz, da je avstrijska družba ostala brez spomina in da ji je tako prav.

Toliko bolj pa začudi, da prihajajo zahteve po pozabi tudi iz vrst slovenske narodne skupnosti na Koroškem, ob tem pa tudi izjave, da je treba koroškega deželnega vladarja »meriti po dejanjih«.

Kdor namerava čakati na dejanja, po katerih bo »sodil«, mora vedeti, da je to čakanje samo v podporo tistim, ki svojo politiko pozabe in zatajevanja zelo uspešno nadaljujejo.

Slavnostni govornik V. Wakounig

venski človek na Koroškem se je takoj pridružil temu upor. Pri tem se ni vprašal, kdo ga organizira, ampak gnala ga je misel, da je za svobodo svojega naroda treba dati vse.

Brez odločne podpore naroda se slovenski partizanski upor na Koroškem ne bi mogel razplamteti, je poudaril Jože Partl. A še zadnje dni vojne so domači nacisti zagrešili krvav zločin, ko so pobili Peršmanovo družino.

V spomin na 50-letnico smrti pisatelja Lovra Kuharja Prežihovega Voranca sta Anica in Erhard Ošina brala črtico »Srečanje«. V njej opisuje srečanja s koroškimi Slovenci v nacističnih zaporih in veselje in zadoščenje kacetnikov nad informacijo, da se je koroški Slovencev uprl nacističnemu trinogu.

Slavnostni govornik je bil univ. asist. dr. Mirko Wakounig. Njegov govor objavljamo na posebnem mestu.

Domači župnik Poldej Zunder je opravil liturgično opravilo v spomin na padle partizane in na nacistične in siceršnje žrtve nasilja. f. k.

Polaganje vencev na grobu vojnih žrtev

ZVEZA ZDRUŽENJ BORCEV NOB

Zlata plaketa Zvezi slovenskih žena

Zveza združenj borcev narodnoosvobodilnega boja Slovenije v počastitev tega dne podeljuje odličja in priznanja za prispevke v samem boju, za stalno povojno zvestobo protifašistični tradiciji, za dolgoletno delo v prid narodu in napredni zavesti, za umetniška dela na tem področju.

Letos, ob 55-letnici zmage nad nacifacizmom in osvoboditve slovenskega naroda, je bilo v Muzeju sodobne zgodovine (bivšem muzeju NOB v Cekinovem gradu) v Ljubljani še posebej slovesno. Posebno za udeležence iz avstrijske Koroške. Na predlog Zveze koroških partizanov je bila odlikovana Zveza slovenskih žena. Peter Kuchar, predsednik ZKP je v prosti besedi predlog partizanov utemeljil nekako takole: »Partizani vemo, da brez žensk, ki so nas podpirale, nikakor ne bi zdržali. Bile so nam tovarišice v boju, pomočnice v najtežjih situacijah, skrbele so za nas, nam pomagale, da smo prenesli vse napore, skrbele za družine, vzgajale otroke v zavedne člane našega naroda, delovale v kulturnih, političnih, občinskih in cerkvenih organizacijah. Nekdanji partizani smo zadovoljni in ponosni, da nas je spremljala in z nami sodelovala Zveza slovenskih žena.«

Tudi Zveza slovenskih izseljencev je že po članski povezanosti partnerica Zveze slovenskih žena. Tudi v taboriščih so matere in žene nosile glavno breme poniževanja, terorja,

27. april ostaja z zlatimi črkami vpisan v slovensko zgodovino. Bil je tisti v letu 1941, samo tri tedne po napadu hitlerjevskih in paktovskih sil na Jugoslavijo, šestega aprila, na belo nedeljo. Tedaj so v Vidmarjevi hiši v ljubljanskem Podrožniku štiri stranke ustanovile Antiimperialistično fronto slovenskega naroda, ki so jo pozneje preimenovali v Osvobodilno fronto (OF). To je zgodovinska resnica, katere tudi novodobni spreminjevalci polpretekle zgodovine niso mogli ovreči. Nekdanji praznik Osvobodilne fronte so v novi ureditvi spremenili v praznik upora proti okupatorju, ostal pa je na isti dan.

Prejemniki letošnjih priznanj ob Dnevu upora in udeleženci slovesnosti

tizanski invalidski pevski zbor, Slovensko ljudsko gledališče, lutkovno gledališče, slovenski znanstveni inštitut. Mnoge partizanske enote so si nadele imena znamenitih slovenskih pesnikov in pisateljev – Cankarjev bataljon, Prešernova, Levstikova, Gradnikova, Brigada Srečka Kosovela itn. itn. Skratka, narodnoosvobodilni boj je bil kulturni boj proti največji evropski nekulturi.

Najvišji letošnji priznanji, Listini ZZB NOV Slovenije, sta prejela sedanji predsednik in borec v legendarni 14. diviziji general Ivan Dolničar-Janošič in primorski partizan, pesnik in pisatelj ter politik, akademik Ciril Zlobec.

Med 14 dobitniki zlate plakete je bila med posameznimi odlikovanci najbolj pozdravljena 91-letna upokojena učiteljica s Trave na Kočevskem, ki je vse povojno obdobje, kar 54 let, poučevala na tamkajšnji nižjeorganizirani šoli, skrbela za socialni razvoj vasi in bila vsem vaščanom, svojim učencem prava mati.

Zveza slovenskih žena je bila tokrat odlikovana kot edina družbena organizacija, že samo zamejstvo pa je tudi med novinarji zbudilo veliko pozornost.

Slavnost podelitve je spremljal čudovit umetniški program, v katerem sta nastopili flavtistka Jurka Zoroja, mezzosopranistka Norina Radovan, obe je na klavirju spremljal pianist Vladimir Mlinarič, ter dramski igralec Zvonimir Hribar. Vso prireditev je odlično povezovala Dana Valič.

oskrbe in hkrati borbe za preživetje izseljenih družin, predvsem pa otrok in ostarelih.

Gledano iz tega vidika se je sedanja predsednica ZŠ Milka Kokot modro odločila in v Ljubljano na podelitev povabila predstavnike obeh organizacij, še posebej pa številne aktivistke Zveze slovenskih žena. Bolj kot predstavnikom sodi priznanje prav njim. Prav njim, ki so s svojim delom, požrtvovalnostjo in odpovedovanjem doprinesle in še prispevajo k nedvomnemu ugledu organizacije. Prav njim, ki pojejo in igrajo po društvi, ki slovensko kulturo polagajo v zibel svojih otrok

Predsednici ZŠ Milki Kokot je visoko priznanje izročil predsednik ZZB NOV Slovenije Ivan Dolničar

in vnukov, ki stojijo kot neomajni stebri na narodovih branikih. Prav njim, ki s svojim odnosom do resnice in svobode pomenijo najtrši oreh raznarodovalnim in uničujočim težnjam nenaklonjene politike. Da, del teh naših koroških slovenskih žena je bil v imenu vseh, tudi tistih, ki so že legle v prera-
ne grobove, kot npr. dolgoletna požrtvovalna predsednica Milena Gröblacher, na slovesnosti podelitve zlate plakete pri zdru-

ženju borcev kot skupni organizaciji slovenskih protifašistov.

V slavnostni dvorani Cekinovega gradu je članica glavnega odbora Zveze združenj borcev in predsednica odbora za podeljevanje priznanj Ela Ulrich-Atena v uvodu v svečanost poudarila, da je bil slovenski narodnoosvobodilni boj hkrati kulturni boj slovenskega naroda. Nikjer v okupirani Evropi ni v partizanske vrste vstopilo toliko kulturnikov, pesnikov,

Utemeljitev odličja

Zveza koroških partizanov iz Celovca je za letošnjo dobitnico glavnega odbora ZZB NOB Slovenije predlagala Zvezo slovenskih žena iz Koroške.

Poleti leta 1943 je bila v okviru odpora proti nacizmu na Koroškem ustanovljena Slovenska protifašistična ženska zveza. Imela je pomembno vlogo v času NOB v utrjevanju nacionalne zavesti, sodelovanju v odporu in preskrbi partizanskih enot in ustanov.

Zveza slovenskih žena na Koroškem se zavzema za nacionalno osveščanje slovenskega prebivalstva, še zlasti

mladine, za širitev slovenskega jezika na nove rodove, ustanavljanje dvojezičnih vrtcev in šol, razširjanje slovenske knjige in organiziranje letovanja otrok v matični domovini. Posebno skrb namenja osveščanju in izobraževanju žensk, poglobljanju znanja in pripravljenosti za aktivno delovanje v političnem in družbenem življenju.

Uspešno in požrtvovalno organizira humanitarne akcije za pomoč Sloveniji ob naravnih nesrečah, v zadnjem času pa tudi za pomoč invalidni mladini.

pisateljev, slikarjev, skladateljev, gledaliških igralcev, vrhunskih vokalnih glasbenikov. Radio Kričič, ki je oddajal iz okupirane Ljubljane, je bil edinstveni pojav v vsej Evropi. Pesniki, predvsem pa ljudski, so zložili preko 11.000 pesmi, od njih jih je preko 2000 izšlo v štirih povojnih zbirkah v uredništvu in analizi akademika prof. Borisa Paternuja. Še v času narodnoosvobodilnega boja so bili ustanovljeni Par-

Po priložnostnem sprejemu smo si udeleženci iz Koroške ogledali še zelo zanimivo razstavo odpora, podprto z avdiovizualnim prikazom narodnoosvobodilne borbe, nato pa smo se ob odličnem razpoloženju ustavili v izborni gostilni na Bregu ob Savi, kjer se je ob hrani in pijači oglasila tudi marsikatera pesem. Šele o mraku smo prispeli na Koroško, še bolj ozaveščeni in medsebojno povezani.

J. R.

HRVATSKI CENTER SPOROČA

ŠTAJERSKI SLOVENCI

Za Schüssla so samo obrobje

Zvezni kancler Wolfgang Schüssel je v parlamentu izjavil, da ni potrebe po dejanskem priznavanju štajerskih Slovencev, saj so namreč tako ali tako del slovenske narodne skupnosti. Kar zadeva uradni jezik, pa da se jih ne upošteva zato, ker so preveč redko poseljeni (oziroma da jih je premalo). Ko ga je predsednica odbora za človekove pravice Terezija Stoisic opozorila na zakonsko obvezo Avstrije, da jim nudi dvojezični pouk, pa

je kancler odgovoril, da mu po dosedanjih informacijah ni znano, da bi se bil kdo prijavil.

Zelo izmikajoče je odgovoril na vprašanje o tem, kdaj bo predstavnik štajerskih Slovencev sprejet v sosvet za slovensko narodno skupnost in dejal, da se bo »teme lotil celostno«. Doslej so v sosvetu zastopani samo koroški Slovenci, čeprav so v memorandumu leta 1997 vse narodne skupnosti v Avstriji zahtevale, da je treba ta sosvet razširiti in sprejeti tudi zastopnika Štajercev. Državna pogodba iz leta 1955 poleg koroških Slovencev in gradiščanskih Hrvatov izrecno omenja tudi štajerske Slovence, vendar njihovih pravic tam niso nikoli izvajali.

KRŠKA ŠKOFIJA

Za boljše sožitje

Svet dieceze krške (koroške) škofije je v resoluciji spomnil na krščansko nalogo ustvarjanja sožitja med nemško in slovensko govorečimi na Koroškem. Prav zato naj bi 80. obletnico plebiscita proslavljali v duhu miroljubnega sožitja. Resolucija opozarja na dejstvo, da prebi-

valstvo Koroške zelo različno gleda na tedanje zgodovinske dogodke, jih različno občuti in interpretira. Spomin na plebiscit pa da ponovno odkriva obojestransko odtujevanje in rane nemško in slovensko govorečih.

Spomin na skupno zgodovino pa da odpira tudi možnost, da se poudari prav vrednote skupnega in miroljubnega sožitja ter da je treba z dejanji ustvarjati medsebojno razumevanje.

OBERWART

Razstava o zgodovini Romov

Ob deželni razstavi na Gradiščanskem na gradu Schleining so udeleženci delavske univerze (Volkshochschule) gradiščanskih Romov pripravili svojo lastno razstavo z naslovom »Roma 2000«.

Širše prebivalstvo ima tako prvič možnost, da si ogleda podatke in materiale o življenju gradiščanskih Romov od leta 1921 do danes. Cilj razstave je

seznanjanje s to skupnostjo in odpravljanje utečenih predsodkov večinskega naroda. Težišča razstave se seveda dotikajo zgodovine preganjanja in genocida, ki je zapustil globoke sledove v življenju Romov. Obiskovalci pa se lahko seznani tudi s kulturnimi tradicijami, njihovo identiteto, jezikom in pripovedništvom, z njihovimi socialnimi in delovnimi pogoji in vrednotami.

Koncipirana je razstava tako, da bo šla lahko tudi na pot po drugih krajih in deželah (jo bomo lahko videli tudi pri nas?). V Oberwartu pa si jo lahko ogledate do 30. junija letos.

SOSVET ZA HRVATE

Novi predsednik Leo Radaković

Prejšnji teden so za novega predsednika sosveta za Hrvate pri Uradu zveznega kanclerja izvolili Lea Radakovića, župana občine Pinkovac (Güttenbach) na južnem Gradiščanskem, ker je dosedanjemu predsedniku Martinu Ivanciću potekla mandarna doba. Pri Hrvatih je ta doba –

drugače kot pri ostalih narodnostnih sosvetih – le eno leto, domnjeno pa je, da to funkcijo izmenjavajo med pripadniki SPÖ in ÖVP oziroma da ti predlagajo osebo za to funkcijo.

Sosvet je sprejel tudi stališče do osnutka državnega ciljnega določila in se orientiral po formulaciji, kakršno so sprejeli že drugi sosveti, z enakim besedilom. Za razliko od slovenskega sosveta pa Hrvatje odklanjajo črtanje člena 19 Temelnjega državnega zakona iz leta 1867.

ŠTUDIJA

Afričani v Avstriji

Leto dni po dramatični smrti afriškega begunca Omofume je mestna svetnica Zelenih Maria Vassilakou predstavila študijo o življenjskih pogojih črnopoltnih Afričanov v Avstriji. Glavni povzetek študije je, da se ti ljudje v Avstriji ne počutijo ravno varne. Na vprašanje o subjektivnem

občutku varnosti je rezultat pokazal, da so že vsaj vsakega drugega kje verbalno napadli na cesti ali v javnih prometnih sredstvih. 20 odstotkov teh, ki zmerjajo, so policisti.

S policijo je imelo opravka že 40 % Afričanov, skoraj polovica jih označuje obnašanje policistov za rasistično. Dve tretjini sta povedali, da je bilo zanje zelo težko najti stanovanje prav zato, ker imajo drugačno barvo kože.

IKUC – DISKUSIJSKI VEČER

Prelom v družbi

Pretekli četrtek je bila v Interkulturem centru v Celovcu zanimiva diskusija s publicistom in avtorjem Wernerjem Riessom na temo »Haider in Avstriji«.

Diskutanti so ugotovili, da se nahaja avstrijska družba v prelomni fazi. Po treh desetletjih vladanja socialdemokratskih in tradicionalnih elit se pojavljajo s pomočjo črno modre-vlade nove neoliberalne struje, ki prevzemajo krmila v odločilnih etažah

Publicist in avtor Werner Riess

gospodarskih predstojništev. Werner Riess je menil, da sankcije držav EU proti črno-modri vladi prizadenejo predvsem Avstrijce kot celoto, notranje-politično pa profitira od sankcij v prvi vrsti vlada. Haiderjev odstop je ocenil kot taktičen maneuver za ponoven vstop v zvezno politiko, ko bo zanj položaj spet ugodnejši. Socialdemokrati, ki so v preteklih desetletjih veliko dosegli za široke mase na socialnem področju, pa so v veliki krizi, ki pa je hkrati tudi šansa za prenovu in nov start v boju za oblast v državi. Od njih kot tudi od Zelenih bo odvisno, ali jim bo uspelo nagovoriti in mobilizirati ljudi za modernejšo in socialno bolj pravično družbo, kajti prav zdaj se dokazuje, da socialne pridobitve niso stalnica in da so odvisne od parlamentarne konstelacije. Pot političnega dela opozicije bo v prihodnosti vseakor zelo trnjeva. M. Š.

RAVNE NA KOROŠKEM / SINDIKALNI PROTEST

Za višje plače in proti odpuščanju delavcev

V tednu pred velikonočnimi prazniki je sindikat SKEI (kovinarska, metalurška in elektroindustrija) na Ravnah na Koroškem organiziral protestni shod, ki se ga je udeležilo okrog dva tisoč članov iz Slovenije. Pridružili so se jim še nekateri drugi industrijski sindikati, kar je bila doslej redkost, telegrame

podpore pa so dobili od kolegov iz Nemčije, Avstrije, Češke in od drugod. Govorniki so zahtevali zvišanje plač v teh industrijskih panogah ter prenehanje odpuščanja delavcev, Ravenčani pa so zahtevali še, da izkupiček od prodaje njihovih železarskih družb ne bo odtekal drugam. Slišati je bilo veliko kritič-

nih na račun delodajalcev in industrijske politike države, kar naj bi marsikje pripeljalo do propada tovarn in velikega odpuščanja zaposlenih, zaradi plačne politike pa namesto dostojnega življenja proizvodnih delavcev, nastaja revščina ob sloju bogatašev.

Shod Ravnice 2000 je med drugim vladi in predstavnikom delodajalcev v okviru Gospodarske zbornice Slovenije postavil zahtevo po nadaljevanju pogajanj o plačah in plačni politiki (za dvajset odstotkov višja izhodiščna plača, večji regres za letni dopust) ter še nekaterih določenih kolektivnih pogodb panoge. Opozoril je tudi, da se bodo z vsemi sredstvi sindikalnega boja borili proti zmanjševanju pravic delavcev, »še posebej proti ukinitvi polurnega odmora za malico, dodatkov za prevoz na delo in prehrano med delom ter regresa za letni dopust«. S. Š.

Velika množica na protestnem shodu, kjer je govoril Albert Vodovnik

SLOVENSKE KONJICE

Festival kot uvod v mednarodno jurjevanje

Na velikonočni ponedeljek, prav na dan sv. Jurija, so v Slovenskih Konjicah turistični delavci pripravili velik Jurjev

festival v čast tega svetnika, ki naj bi po legendi rešil Konjičane strašnega zmaja. Večstoletni običaji, ki so že skorajda zamrli, se

ponovno vračajo med domačine Slovenskih Konjic. Tokrat je v Jurjevem sprevodu sodelovalo trideset konjenikov iz domala vse Slovenije, pa konjske vprege, folkloristi, štiri godbe, gledališče ter spremstvo iz Evrope, saj so tudi Slovenske Konjice že od leta 1997 vključene v Združenje evropskih karnevalskih mest. Na festival pa so prišli tudi parkeljni »krampusi« iz avstrijskega Eggenendorfa, katerim pa je bilo pod debelim krznom silno vroče, saj so temperature na velikonočni ponedeljek dosegle v senci 28 stopinj ...

Konjičani se pripravljajo na nadaljnje prireditve, ki bodo na Konjiškem in Zreškem potekale do svetovnega dneva turizma, ki bo 27. septembra. A. O.

90-LETNICA KPD »DRAVA«

Razcvet kulturnega delovanja

K rogu kulturnih društev, ki imajo za seboj 90 let prosvetnega delovanja, se je pridružilo Katoliško prosvetno društvo »Drava« iz Žvabeka, ki je preteklo soboto, v gostilni Hafner, v Gornji vasi proslavilo 90-letnico svojega obstoja. Slavnostno prireditve v nabito polni dvorani so oblikovali poleg domačih skupin še Vokalna skupina »Vox« in MePZ Heimatklang Bach.

Ponosni predsednik KPD »Drava« Lenart Katz, ki ima velike zasluge, da se je društveno življenje po nekajletnem premoru ponovno aktiviralo leta 1974, je ob začetku pozdravil številne častne goste in se srčno zahvalil vsem društvenikom, domačinom, materam, osrednjima kulturnima organizacijama KKZ in SPZ, občini, sponzorjem in drugim za sodelovanje in podporo.

Krščansko in izobraževalno društvo v Žvabeku je ustanovil leta 1910 župnik Franc Uranšek. Vsebinska tedanjega prosvetnega delovanja je bila pod močnim vplivom katoliške cerkve in Mohorjeve družbe, ki sta praznaprav do začetka 2. svetovne vojne skrbeli za izobrazbo in kulturno omiko na podeželju. To je potrdil tudi slavnostni govornik in pliberški dekan Ivan Olip, ki je v svojem govoru označil ustanovitelja društva, župnika Franca Uranška kot

dušo kulturnega delovanja v Žvabeku vse do leta 1948. »Besedo katolikos pa je treba razlagati kot široko, odprto, celostno, vseobsegajočo in je lahko kašipot vsem kulturnikom. V društvu naj bi imeli prostor vsi, ki hočejo delati. V ospredju mora biti to, kar združuje,« je naglasil slavnostni govornik. Opozoril je tudi na težave po

2. svetovni vojni niso bile vedno naklonjene Slovincem. Prehojeno pot društva pa so zaznamovali tudi trenja, razdor in narodno odpadništvo.

V društvu, ki je bilo leta 1974 ponovno poživljeno, prevladuje glasbena dejavnost. Oblikujeta jo »Oktet Suha«, ki se je razvil iz cerkvenega zbora na Suhi in ga je najprej vodil

otroškega zbora, ki ga je ustanovila Rozina Katz. Poleg glasbe v zadnjih letih gojijo tudi gledališko dejavnost, ki v režiji domačina Folteja Hirma naštuira igre v žvabeškem narečju.

Na jubilejni prireditvi so nastopile vse društvene skupine (otroška skupina, PIS, Oktet Suha, igralski skupini, družina Krop) in pokazali visoko glasbeno

Gerhard Visotschnig, predsednik Slovenske prosvetne zveze Gustav Brumnik, mestni svetnik občine Pliberk Jurij Mandl in podpredsednik Krščanske kulturne zveze Miha Vrbinc, ki je zaslužnim prosvetašem podelil Janežičeva priznanja. Tega so prejeli: Lenart Katz, Franc Lutnik, Jokej Logar, Kristina Meklin, Pepej Krop, Fol-

Mladina poje pod vodstvom Rozine Katz

Predsednik društva Lenart Katz

plebiscitu in v dobi nacifašizma, ko je bilo slovensko kulturno delovanje onemogočeno. Politične strukture v občini tudi po

Berti Logar, ter »Pevsko-instrumentalna skupina« (ustanovljena leta 1979). Ta ženska skupina se je z leti oblikovala iz

ravan, igralska skupina pa je poskrbela za zabavo obiskovalcev.

Ob koncu so jubilarntu čestitali še častni gostje: župan Suhe

tej Hirm, družina Krop, Bertej Logar, Oktet Suha in Pevsko-instrumentalna skupina.

Mirko Štukelj

OBČNI ZBOR KMETIJSKE ZBORNICE

SJK zahteva slovenščino v »Kärntner Bauer«

G lavna točka občnega zbora Kmetijske zbornice minuli petek, 28. aprila 2000, je bil računski zaključek za minulo leto 1999. Skupnost južnokoroških kmetov – SJK je ponovno zahtevala slovenščino v glasilu »Kärntner Bauer« in je vložila dva predloga.

Lani je Kmetijska zbornica imela dohodke v višini 206,9 milijona šilingov, izdatke pa v višini 204,9 milijona. Torej sta ji ostala pičila dva milijona. Med najbolj kritizirane točke letnega proračuna sodi prav obvezna članarina kmetov, ki znaša več kot 27 milijonov šilingov in bi jo po mnenju socialističnih in svobodnjaških kmetov bilo treba krepko znižati, ne pa, kot se je to zgodilo, zvišati. Za zvišanje sta bila Bauernbund ljudske stranke in pa Skupnost južnokoroških kmetov.

Predvsem svobodnjaški kmetje so kritizirali visoke prihranke Kmetijske zbornice. Namesto da bi zvišala članarino, naj bi zbornica tekoče poslovanje financirala tudi s prihranki. Predsednik Kmetijske zbornice Walfried Wutscher in tudi vodja zborničnega urada Ernest Gröblacher sta opozarjala na dejstvo, da so trenutni prostorski oz. delavni pogoji Kmetijske zbornice zelo klavni, in da se bo treba odločiti ali med novogradnjo zborničnega poslojpa

(okoli 100 milijonov šilingov) ali pa med temeljito obnovo poslojpa v Muzejski ulici v Celovcu. Obnova pa bi tudi stala okoli 60 milijonov. Zbornica se nagiba k novogradnji na arealu Kuharjeve kmetije (Kucharhof), saj bi tako uspelo skoncentrirati vse oddelke na enem samem mestu, hkrati pa bi ugodno rešili tudi vprašanje parkirišč. Zadnja odločitev bo seveda padla v pogajanjih med zbornico in deželno vlado, ki sedaj menda kaže zanimanje za nakup zborničnega poslojpa v svoji neposredni bližini.

Kmetijska zbornica pozdravlja odločitev vlade, da počaka s tako imenovano reformo cene poštne tarife za tiskovine. V primeru, da bi vlada uresničila ta ukrep, bi stroški za razpečavanje zborničnega glasila »Kärntner Bauer« zdajšnjih 1,5 poskočili na predvidenih 5 milijona šilingov.

Kritika in zahteve SJK

In prav glasilu »Kärntner Bauer« je bilo iztočnica za kritiko, ki jo je ponovno iznesla Skupnost južnokoroških kmetov. Frakcijski vodja dipl. inž. Štefan Domej je ostro kritiziral medijsko politiko zbornice, ki ne upošteva etnične, jezikovne in kulturne stvarnosti dežele, sploh pa ne potreb ter zahtev koroško-slovenskih kmetov. »Kärntner

Bauer« bi moral biti dvojezično glasilu tudi zato, ker s svojimi prispevki njegovo izhajanje omogočajo tudi slovenski koroški kmetje, je naglasil Domej.

Kot strokovno glasilu bi dvojezičen »Kärntner Bauer« bil zanimiv tudi za kmete v Sloveniji, predvsem sedaj po ustanovitvi Kmetijske zbornice.

se seveda z nizko ceno uvožene robe ne more kosati. Zwitter zahteva, da zbornica tozadevno pomaga kmetom.

Skupnost južnokoroških kmetov je vložila tudi dva predloga. V enem zahteva izplačilo podpor, ki jih je kmetom obljubila nova vlada. O teh podporah ni ne duha ne sluha. Nasprotno,

terreg III. SJK od ministrstva za kmetijstvo zahteva, da vložene projekte kočno sofinancira, dežela pa naj poskrbi, da bo vsaj 30 % sredstev, predvidenih za projekte Interreg, namenjenih pospeševanju podeželskega razvoja. SJK v tem sklopu opozarja na ogromen kmetijski delež vzdolž skupne meje s Slovenijo in Italijo, torej klasičnim področjem sodelovanja v okviru Interreg-projektov.

Diskusija na občnem zboru Kmetijske zbornice je, če odštejemo obnašanje določenga zborničnega svetnika, potekala na kar visoki strokovni ravni. Veren odraz negativnega, da ne rečemo zaničujočega odnosa do drugih, predvsem pa do slovenskih kolegov, je bilo obnašanje svobodnjaškega predsednika nadzornega odbora zbornice, inž. Kurta Scheucha. Ko je govoril on, je zahteval pozornost vseh. Čim pa je na govorniški oder stopil zastopnik SJK, pozneje tudi drugih zborničnih frakcij, je imenovan »gospod« hodil po sejni dvorani, izzivajoče vpletal druge odbornike in člane predsedstva v pogovor, ali pa je z medklici motil govornika. Kot je pokazal konec seje, ta »gospod« s svojim neobzirnim obnašanjem že svojim lastnim frakcijskim kolegom krepko gre na živce.

a. o.

Zastopnika južnokoroških kmetov: Janko Zwitter in Štefan Domej

Zbornični svetnik Janko Zwitter pa je opozoril na problem, ki ga imajo koroški kmetje z lesom, ki trenutno preplavlja trg. Ta les je prišel na trg potem, ko so viharji v zahodni Evropi podrli milijone metrov gozda. Domača kvaliteta

obremenitve, kot zvišanje cene goriva za traktorje, so na dnevnem redu.

V drugem predlogu pa SJK opozarja na podporo obmejne področju ter na potrebo prekomejnega sodelovanja v okviru podporne kulise projekta In-

Komentarja k odločitvi Ustavnega sodišča o dvojezičnosti za 4. razred dvojezične ljudske šole

Spetnajst strani dolgo odločbo je Ustavno sodišče 9. 3. 2000 odločilo v prid materam, ki so septembra 1993 želele za svoje otroke dvojezični pouk tudi v 4. razredu dvojezične ljudske šole Žitara vas.

Ustavno sodišče je pregledalo tekst Zakona o manjšinskem šolstvu na Koroškem, ki je dovoljeval dvojezični pouk le v 1., 2., in 3. razredu dvojezične ljudske šole, spoznalo kot protiustaven.

Gre za § 16, ki se glasi:

V dvojezični ljudski šoli je ves pouk na predšolski stopnji ter na prvih treh šolskih stopnjah v enakih delih v nemškem in slovenskem jeziku; od 4. šolske stopnje dalje se vrši pouk – neglede na odstavek 2 (verouk) – v nemškem jeziku, vendar je slovenski jezik štiri ure tedensko obvezeni predmet. (...)

Podčrtano bo postalo neveljavno. Namesto »prvih treh« bo treba vstaviti »štiri«. Imeli

bomo prav tako odredbo, kot velja za gradiščanske Hrvatice in avstrijske Madžare. Položaj slovenskega jezika bo v šoli odslej bolj enakopraven nemškemu jeziku.

Ustavno sodišče še dodaja, da bodo na šolskem področju potrebni dalj časa trajajoči »organizatorični ukrepi« in je zaradi tega razveljavilo protiustavna določila šole z 31. 8. 2001.

Toliko časa imamo torej (leto in pol), da se pripravimo na novo situacijo v dvojezičnem šolstvu. Če drži, da je trenutno na pedagoški akademiji v Celovcu blizu 40 študentov in študentk, ki se dodatno usposabljaše v slovenskem jeziku, potem bo trajalo le par let in dovolj bo dobro usposobljenih dvojezičnih učiteljev in učiteljic. Le tu in tam bodo potrebni prehodni ukrepi.

Dvojezična šola bo še pridobila na ugledu.

Franc Kukovica

Neverjetno sem bila presežena nad vsebino govora, ki ga je imel deželni glavar dr. Haider ob otvoritvi 8. kulturnih tednov v Šmohorju. Kar ne morem verjeti, da je prišlo to iz njegovih ust. Vendar ni važno, če jaz to verjamem ali ne, važno je, da bodo besedam sledila dejanja. Tako ima naš najvišji šolski referent priložnost, da reformira manjšinski šolski zakon z ozirom na dejstvo, da je ustavno sodišče odločilo, da bo potekal od leta 2001 pouk ne samo na predšolski stopnji in v prvih treh razredih, ampak tudi na 4. šolski stopnji dvojezično. Razveselljivo in hkrati tudi logično je dejstvo, da bo poleg zastopnikov treh najmočnejših strank v pogovore vključil tudi zastopnike manjšine in skušal doseči štiristrankarski sporazum (upam, da brez KHD). Njegov cilj je tudi, da »odpravi krivice« med dvojezičnimi in enojezičnimi ravnatelji na območju, kjer velja manjšinski šolski zakon. Strinjam se z njim, če misli, da mora biti na dvojezičnih šoli ravnatelj/ica dvojezičen. Končno se moramo vsi držati predpisanih zakonov, tudi deželni glavar. Saj vendar piše v zakonu o učiteljskem službenem pravu LDG 1984, paragraf 32, da lahko vodi dvojezično šolo le dvojezični ravnatelj. Ravnatelj brez kvalifikacije v drugem deželnem jeziku ne more izpolnjevati službenih dolžnosti na taki šoli. Če pa misli deželni glavar ravnati drugače, potem deluje protizakonito. Kakor piše Kleine Zeitung, hoče Haider delati na tem, da se odpravijo napetosti med eno- in dvojezičnimi učitelji, ki baje obstajajo tako zaradi plač kot tudi zaradi števila otrok v razredih. Hotel bi,

da bi v bodoče dobili dvojezični učitelji samo dodatke (Zulagen), kar pa itak že obstaja. Plačilo za mnogo več dela in truda v razredu, ko je potrebno v enakem času, kot ga ima na razpolago enojezični učitelj, naučiti šolarje vso učno snov tudi v slovenščini, ni v razmerju. Da bi bilo pravično, bi morali le zvišati plačo dvojezičnim učiteljem in ne da nam zavida jo še ta tako skromen dodatek. Kar pa zadeva nižje število učencev v dvojezičnih razredih, si je zakonodajalec pri tem gotovo kaj mislil, ko je to uredbo uzakonil. Razen tega je vsak enojezični učitelj lahko vesel, če poučuje na dvojezični šoli, ker ima potem avtomatično manj šolarjev v svojem razredu, ker so tam ponavadi paralelni razredi, se pravi eno- in dvojezični.

Čestitati pa moram staršem, ki so se pritožili pri ustavnem sodišču glede tega, da njihovi otroci niso deležni dvojezičnega pouka na četrti stopnji ljudske šole in to tožbo dobili. Hkrati moram pripomniti, da je pravzaprav zelo žalostno in nevredno demokratične države, da si morajo prizadejati sami izboriti pravice, ki so zajamčene v členu 7 avstrijske državne pogodbe. Mislim tudi, da bi potekalo vse bolj mirno, če bi nam oblast priznala in dala, kar nam pripada, že pred nekaj desetletji. Tudi dejstvo, da je sam postopek za dosego zakonskih pravic trajal celih šest let, priča o škandalu, ki je hkrati zrcalo o delu politikov. V upanju, da se bo le kaj spremenilo v pozitivno smer, pričakujem od deželnega glavarja oz. šolskega referenta, da bodo lepim besedam sledila končno tudi primerna dejanja.

Rezika Iskra

KULTURNA POLITIKA

Podijska diskusija v Domu umetnikov

Po skoraj enoletnem molku med uradno deželno kulturno politiko in umetniško srenjo na Koroškem je minuli petek, 27. aprila, v Domu umetnikov prišlo do prve javne razprave med deželnim kulturnim referentom in priznanimi umetniki. Diskusijo je organiziralo in pripravilo Društvo koroških umetnikov/Kärntner Kunstverein.

Da ne bo slepomišenja: kdorkoli že si je od tega dolgega in deloma mučnega večera pričakoval bistvene in odločilne premike na boljše, je moral oditi streznjen in brez iluzij domov. Kajti deželni kulturni referent ni bil hotel, ali pa ni znal in bil zmožen, in mislim, da bo drugo precej držalo, skočiti z voza ideologije in se spustiti v odprto in ideološko neobremenjeno razpravo z navzočimi. Kot pribito je ostal na svojem ideološko-tehnokratskem odnosu do kulturnega ustvarjanja v deželi. Če je to njegova vizija kulturnega razvoja v deželi, potem se tej deželi in kulturi od vlade ne obeta dosti dobrega.

samo to, kar mu on nalaga, in da nima opravka z uradno kulturno politiko, se je v teku diskusije porušil sam, kajti izkušnje potrjujejo, da je Mölzer še kako vključen v odločitve kulturnega referata. Med drugim je dokazano bil navzoč pri pogovorih s številnimi kulturnimi pobudami in podobnimi pobudami, oz. je imel dostop do zaupnih podlag, kot so to prošnje za subvencije. S tem pa smo pri drugem pojmu večera.

Diemar Pickl je na primeru Univerzitetnega kulturnega društva UNIKUM nakazal selektivno in ideološko obarvano subvencijsko politiko trenutnega deželnega kulturnega referenta. Unikum je doslej vselej okoli februarja dobil odobreno subvencijsko vsoto za tekoče poslovanje. Letos nima ne odgovora ne denarja. Pač pa ima črno na belem mnenje Mölzerja, ki je pod psevdonimom »Noricus« v Kronen Zeitung zapisal, da je bolje subvencije za Unikum odplakniti v stranišče kot pa jih dati Unikumu. Od uradnika v kulturnem

pa da se ne bo odpovedal Mölzerju in bo njegove usluge tudi v prihodnje koristil ter da nihče nima zakonsko zajamčene pravice do subvencij, kaže na plitkost, ki zdaj vlada v referatu, namenjenemu za kulturo v deželi.

Koroški deželni kulturni referent je to funkcijo nastopil lani z zelo odmevno tiskovno konferenco, na kateri je svojemu predhodniku, socialdemokratu Ausserwinklerju očital v bistvu vse, kar se očitati le da. Obljubil je, da bo odpravil birokratske ovire za umetnost in da bo kulturo ter umetnost osvobodil ideoloških pasti in bremen. Zdaj pa se je izgovarjal prav na birokratske postopke, ki da so potrebni za dodeljevanje subvencij, o deideologizaciji kulture in umetnosti pa sploh ne more biti govora.

Večkrat in s podatki utemeljeno so navzoči sogovorniki, Inge Vavra, Erich Miessl, Gerhard Lehner, Egid Gstaettner, Dietmar Pickl, Gerhard Ruiss in Wolfgang Walkensteiner, diskusijo je vodil Fred Dickermann, opozorili na to, da je svo-

Diskusijsko omizje v celovškem Domu umetnikov

Dve tematiki sta kot temna senca stalno lebdeli nad razpravo: oseba kulturnega svetovalca Andreasa Mölzerja ter beseda »subvencije«.

Na začetku diskusije se je deželni kulturni referent Haider delal moderatnega, odprtega, razumevajočega. Prepričeval je navzoče, da je na Koroškem po letih socialistične hegemonije in absolutizma na kulturnem področju končno zavladalo vzdušje odprtosti, da se je pod njegovim vodstvom kulturnega referata mnogo izboljšalo. On da ne bo izvajal politike subvencij, temveč bo podpiral zanimive projekte. Takšen »zanimiv« projekt da je oder je valovih Vrbskega jezera (»Seebühne«).

Peter Miessl je takoj prišel na jedro razprave in ugotovil, da je vzdušje v deželi danes zastrupljeno prav zategadelj, ker je svobodnjaška stranka umetnike na nabolj podle načine difamirala. In Haiderjev svetovalec v kulturnih zadevah Andreas Mölzer je samo in edinole ideolog, in kot takšen za to mesto popolnoma neprimeren. Haiderjev odgovor, da Mölzer izvaja

referatu Petra Karpfa pa je že takrat Unikum zvedel, da letos ne bo dobil nobene podpore in da je ustrezno pismo že na poti. No, tega pisma do petkove diskusije sicer Unikum še ni dobil, zato pa so vsi navzoči bili priča neokusni in očitno načrtovani politični zgagi. Haider je trdil, da takšnega pisma nikoli ni podpisal, oz. da o prošnji Unikuma še ni padla odločitev, torej takšnega pisma tudi ne more biti. Karpf pa je v diskusiji in navzočemu občinstvu gostobesedno dopovedoval, da o pismu Unikumu z odklonilno vsebino nič ne ve, da nikoli ni imel takšnih ali podobnih telefonskih razgovorov z Unikumom, sploh pa da je Emil Krištof njegov prijatelj (po »glasbeni plati«, seveda). Rezultat te neokusne burke je ta, da naj se spozna, kdor se more ali hoče. Kajti tudi druge kulturne pobude, med drugim glasbeno visokokvalitetne, so vedele povedati o istih ali podobnih bridkih izkušnjah z deželnim kulturnim referatom, kadar je šlo za subvencije. Da pristojni kulturni referent na vse te očitke ni imel drugega odgovora, kot

bodnjaška stranka skoraj 15 let in sistematično napadala umetnike in jih celo kriminalizirala. Tako je beseda »umetnik/umetnica« skorajda postala psovka.

Diskusija, ali bolje rečeno prepričanje v Domu umetnikov, bi docela zašla v slepo ulico, če vsaj umetniki ne bi nudili možnih izhodišč. Tako je Gerd Ruiss predlagal mesečne žur-fikse, to je pogovore med kulturnim referentom in umetniki, Dietmar Pickl pa je Haiderju v obraz povedal, naj pušči umetnike delati in ustvarjati. Za to pa potrebujejo tudi primerne pogoje. Vsi umetniki pa so si bili enotni, da je treba Mölzerja odsloviti s funkcije »kulturnega svetovalca«. S funkcije, za katero je »gosposko« plačan in se zato lahko obnaša kot krokodil. Tako ali podobno vsaj je Mölzer sam svojo funkcijo razkladal nekemu angleškemu časopisu.

Resda, kar resnična prispodoba, kajti trenutno se dejansko mnogi kulturni ustvarjalci počutijo kot v reki, ki kar mrgoli krokodilov. Nihče ne ve, kdaj bo tudi njega doletela usoda potona.

a.a

Pred domačim občinstvom je bil nastop za »Jepco« še dodatno in veliko doživetje

Za Loče se je KKZ odločila tudi zato, ker je v okviru krajevnega društva začela delovati otroška skupina »Jepca« iz Ledinc, ki jo zavzeto vodita Ana Stoderegger in Mirjam Wrolich. S to gesto priznanja in pohvale hoče osrednja kulturna organizacija spodbujati društva, da delu z otroci in mladino posvečajo primerno pozornost in skrb. Povsod, kjer se to že dogaja, ugotavlja tajnik Nužej Tolmajer, imajo aktivne otroške in mladinske skupine in se za prihodnost društva ni treba bati.

No, koncert v Ločah je pokazal, da se v društvih bolj in bolj zavedajo pomena dela z mladino. Vsaka posamezna skupina je najboljši dokaz za to. Kar sedem zborčkov je v nedeljo korajžno stopilo na oder. Otroci so pokazali, česa so se v

V LOČAH POD JEPO

Otroci so peli sebi in drugim v veselje

Letošnje »Srečanje mladinskih zborov«, ki ga že vrsto let organizira Krščanska kulturna zveza skupaj s krajevnimi društvi, je bilo minulo nedeljo, 30. aprila 2000 v Ločah. Soprireditelj je bilo SKD »Jepa-Baško jezero« Loče – Pečnica.

številnih prostovoljnih popoldanskih urah skupaj s svojimi mentoricami naučili. Pesem je seveda glavni učni cilj popoldanskega srečanja, hkrati pa v skupinah iščejo in načrtujejo ter tudi uresničujejo najrazličnejše izrazne oblike giba in obvladovanja prostora, ki deloma že segajo v ples. Važnost polagajo

na podobo skupin. Ta nov pristop uporabljajo skorajda že v vseh skupinah in otroci so seveda s srcem in dušo pri stvari.

Še nekaj o petju. Poleg slovenske pesmi, ki je seveda prva in glavna skrb, prepevajo tudi pesmi drugih narodov, pri čemer poleg nemške bolj in bolj stopa v ospredje angleška pe-

sem. V Ločah pa smo čuli tudi zulujsko in italijansko vižo. In glej, otroci, dostikrat iz čisto nemškega jezikovnega ozadja, pesmi prepevajo s takim veseljem in prisrčnostjo, da bi jih še in še poslušal. O kakšnem zatikanju ali nemarni izgovorjavi seveda nobenega sledu. Tako se jim že v rosnih letih odpirata lepota in bogastvo drugih kultur in jezikov, da bojo pozneje znali ceniti to vedenje in znanje, ki so ga dobili pri popoldanskih urah v slovenskem prosvetnem društvu.

V Ločah so nastopile sledeče skupine: Otroška skupina Jepca iz Ledinc, Dvojezična pevka skupina Rožek, ki jo vodita Nataša Oraže in Gerti Schuster, otroški vrtec Ringaraja iz Ledinc pod vodstvom Clavdije Kropiunig, otroška in mladinska skupina iz Šentilja pod taktirko Katrin Hafner, otroški zbor LŠ v Selah, vodi Claudia Ogris, ter otroški zbor Živ-žav iz Globasnice. To skupino vodita Milena Hudl in Milena Zankl. Iz repertoarja nastopajočih skupin je razvidno, da pesmi Lenčke Kupperjeve sodijo med najbolj priljubljene, hkrati pa narašča tudi zanimanje za druge otroške pesmi, ki so deloma že ponaredele.

Med posameznimi točkami je povezovala Eva Moschitz, v imenu krajevnega društva SKD »Jepa-Baško jezero« Loče – Pečnica pa je vse pozdravila predsednica Anica Lesjak-Ressmann. V nedeljo, 7. maja 2000, popoldne pa bo Srečanje mladinskih zborov v Galiciji.

i. k.

DJEKŠE

Vigredni koncert

V idilični gorski vasi Djekše, ki beleži največ sončnih ur na Koroškem, je preteklo nedeljo v ljudski šoli potekal že tradicionalni vigredni koncert. Na letošnji prireditvi ob jezikovni meji so sodelovali Vokalna skupina »Lipa«, otroška skupina »Lipov cvet«, »Trio pomlad« iz Doble vasi in učenci Slovenske glasbene šole.

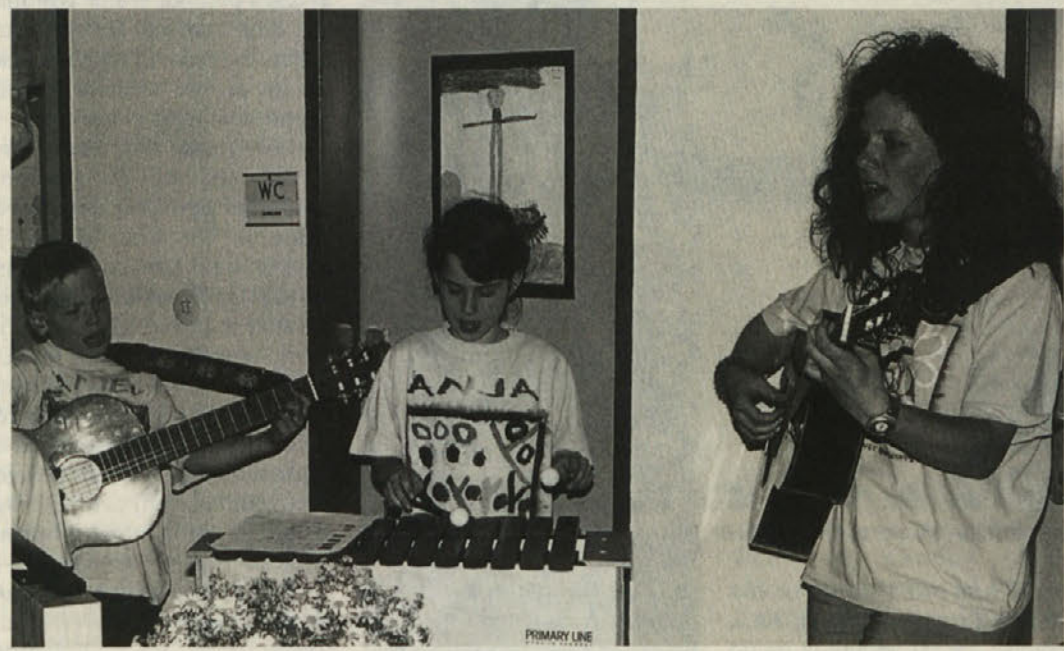
Predsednica SPD »Lipa« Zalka Kuchling je ob začetku pozdravila nekatere častne goste – med njimi podžupana občine Djekše Karla Huberta Ladiniga in predstavnika NSKS Pavla Apovnika, ter opozorila na na pomen vlaganja truda in

tudi finančnih sredstev v delo z mladino. Ugotovila je, da se pospeševanje kulturne in jezikovne raznolikosti obrestuje v večji meri kot pa investiranje v kakšen mega event. Nato so nastopili nasmejani otroci skupine »Lipov cvet«, katero že nekaj let vodi Mili Kunčič, in zapeli nekaj pesmi v obeh deželnih jezikih, veselo zaplesali in zaigrali (Ob potoku mačice, Lenčka Kupper, Ponedeljek se smeji, Simona Rovšek idr.). »Trio pomlad« pod vodstvom Anice

Hudl, ki je bil šele pred kratkim ustanovljen, je navdušil z afrikanjsko pesmijo »Inzimalendela« in spiritualom »O happy day«. Vokalna skupina »Lipa« (vodi Sonja Kuchling) je z narodnimi pesmimi zaokrožila vigredno prireditev in tako ponela slovensko besedo na Djekše.

Prireditev je moderiral pisatelj Martin Kuchling, ki je bral nekaj primernih pesmi za spomladanski čas. Vigredni koncert je pokazal, da je z dobro voljo, velikim trudom in načrtnim delom z najmlajšimi mogoče ohraniti na jezikovni meji slovensko besedo in kulturo.

M. Š.

SLOVENIJA / LJUBNO

Nenavadne butare

Medtem ko so na Koroškem za veliko noč oziroma na cvetno nedeljo doma prajteljni, pa v Sloveniji bolj poznajo butare. Na Ljubnem pa prinesejo k blagoslovu tudi kakšno orodje, izdelano iz vrbja. Na sliki vidite dečka s pravo pravcato trobento iz šib in izdelava je zahtevala precej spretnosti in

potrpljenja. Vsekakor pa je paša za oči in vzpodbuda, kaj vse se lahko z nekoliko domišljije da narediti.

Predmete odnesejo po maši spet domov, kjer jih lahko obiskovalci občudujejo skozi vse leto. To tradicijo poznajo na Ljubnem že nekaj sto let.

A. O.

PREDAVANJE IN DISKUSIJA

Max Koch o avstrijski kulturi upora

So bili krivi prazniki, da je na predavanje prišlo tako malo ljudi? Nekaj desetih tistih, ki pa jih je tematika nadvse zanimala, se je živo vključevalo v diskusijo o vprašanjih, ki tarejo velik del Avstrijk in Avstrijcev ob novi vladni koaliciji.

krat kontraproduktivne. Potem je orisal ravnanje nove koalicije, ki je usmerjeno proti javnemu izražanju (na primer najavljanje, da se bo občutno zvišala poštnina za masovne pošiljke, kar bi krepko udarilo predvsem manjša društva in časopise, med drugim

teraktivnih projektov. V želji pozicioniranja nekako v sredini pa so pozabili, da obstaja družba iz veliko slojev, ki se jim je treba posvetiti posebej.

SOS Mitmensch je nekakšna ost, ki je vselej v ospredju, ko gre za civilno družbo. Ogroženi niso le »majhni«; napadi s strani koalicije rastejo na primer tudi na Delavsko zbornico in že pridobljene pravice delavcev so ogrožene, veliki kapital bi jih rad krojil po svoje. Delavski sveti naj bi bili ukinjeni, namesto tega pa naj bi personalni menedžerji »skrbeli« za probleme delavcev. Te menedžerje pa bi seveda nastavili lastniki firm ... Kolektivne pogodbe naj bi izdelala vsaka firma zase. Kaj to pomeni, ve vsak, ki je bil že kdaj v službi. Koch ocenjuje, da se pri sindikatih še niso prav zbudili, čeprav so ti najbolj ogroženi.

Način je vselej enak: najprej se vrže v javnost nekaj obdolžitve, ne skoparijo z difamiranjem (»Bonzenvernaderer«), jezik je vedno bolj hujskaški.

Naslednja večja demonstracija, ki jo načrtuje SOS Mitmensch, bo 27. maja na Dunaju. V ospredju bo zahteva po odstopu vlade in po novih volitvah

S. W.

Kongres manjšinskih tiskanih medijev

V Boznu na Južnem Tirolskem je v četrtek in petek, 4. in 5. maja, potekalo srečanje zastopnikov evropskih manjšinskih tiskanih medijev. Skupaj jih je privedla želja po ustavitvi mreže med temi mediji oziroma zveze. V prvi vrsti gre za dnevno časopisje, vendar nobena od manjšin v Avstriji tega ne premore. Zanimiv kon-

gres pa bo prav tako za nas, saj so kongresu prisostvovali strokovnjaki iz vse Evrope, z njimi pa je tekla beseda o sodelovanju med temi mediji.

Predstavili bodo novo manjšinsko tiskovno agencijo, prve izkušnje z njo. Prav tako je na programu prisotnost manjšinskih medijev v internetu. Več v naslednji številki. SV.

Predstavniki obeh osrednjih političnih organizacij so v pogovorih s koroško deželno vlado o letošnjih plebiscitnih proslavah svoje sodelovanje pogojevali z ureditvijo nekaterih osnovnih manjšinskih vprašanj (ustavno določilo, sprememba za kono o narodnih skupnostih in sprememba manjšinskošolskega zakona). Deželni glavar je v medijih pozitivno reagiral in dajal vtis, da bo to mogoče. Večkrat je tudi izrazil prepričanje, da bodo Slovenci na plebiscitnih proslavah 9. in 10. oktobra sodelovali. Kako se bodo Slovenci odločili, naj bi bilo znano v zgodnjem poletju. Torej kmalu.

Vendar program je že znan. Pri okvirnih prireditvah koroške deželne vlade, ki potekajo že od meseca junija naprej, sodelujejo tudi nekatere slovenske kulturne skupine.

V političnem ozračju Koroške se v pozitivnem ni nič spremenilo, opravljanje imamo z agresivnimi napadi deželne glavarja na demokratične svoboščine v umetnosti, kulturi in v medijih, ki z metodo ustrahovanja skuša spraviti kritične glasove k molku. Ali so se tej lahkomišelnosti in malodušni bolezni, ki diši po enoumju, vdali tudi nekatere koroški Slovenci? Ali nismo več sposobni ocenjevati zgodovinskega in političnega pomena 10. oktobra kot najbolj izrazitega simbola nacionalističnega nasilja nad koroškimi Slovenci?

Očitno to niso bistvena vprašanja našega političnega vedenja. Še preden je bilo objavljeno kaj konkretnega, nekateri že klečeplazijo v upanju, da jim bo to kaj koristilo.

KOMENTAR

To zadržanje pa se odlično ujema s koroško politično stvarnostjo, kjer naj bi bilo vse v najlepšem redu. In v še lepšem bo, če bomo pri tem pomagali Slovenci.

Osnovne demokratične vrednote, ki jih je štirinajstevica evropskih držav vzela pod drobnogled zaradi koalicije z desnopolistično stranko, nas očitno ne zanimajo preveč. In prav to je najbolj zaskrbljivo. Nekateri pravijo, da bomo deželne glavarja meri-

Oklevanja s plebiscitnimi proslavami

li po njegovih dejanjih. Kot da radikalne, agresivne in žaljive besede z dejanji ne bi imele opravka. Tudi duhovno nasilje je izraz politične kulture na Koroškem To pa ni pot dialoga in kulture sožitja.

V manjšinskem vprašanju pa še posebej primanjkuje konkretno dokazane pripravljenosti in uresničenih dejanj za zagotovljen obstanek in razvoj koroških Slovencev. Tudi če bo kaj denarjev (ki jih krvavo potrebujemo in od katerih je v veliki meri odvisno naše delo in delovanje) iz jubilejnega piskra za 10. oktober, naše sodelovanje ne more biti trgovina »daj-dam«, saj »praznik« svoje nacionalistične osi (zaenkrat še?) ni zgubil.

Janko Malle
Helga Mračnikar

Predstavniki SOS Mitmensch Max Koch in dr. Vladimir Wakounig

Dr. Vladimir Wakounig, ki je predstavil predavatelja Maxa Kocha, je v uvodu opozoril na dejstvo, da so svobodnjaki pred osmimi leti sprožili ljudsko povpraševanje proti inozemcem. Čeprav je tedaj bil odziv bolj slab, pa se je vzdušje v deželi in državi dramatično poslabšalo, še več, tedanja rdeče-črna koalicija je zahtevam ugodila sama od sebe.

Platforma SOS Mitmensch se je ustanovila leta 1983 kot reakcija na ksenofobične zahteve in takrat organizirala veliko demonstracijo na dunajskem Heldenplatzu z 250.000 demonstranti (sodelovali so tudi koroški Slovenci oziroma Slovensko prosvetno društvo »Danica«).

Max Koch je najprej omenil sankcije držav članic EU, ki da so po njegovem mnenju dosti-

K & K V ŠENTJANŽU

Rudi Benétik razstavlja najnovejše slike

Rudi Benétik in Lado Jakša pred Češnjem drevesom

Kar dolgo je bilo treba čakati, da je organizatorici prireditel v šentjanškem kulturno-komunikacijskem centru Trude Wieser uspelo »dobiti« slikarja Rudija Benétika za razstavo. Njegove razstave se vrstijo po vsej Koroški pa tudi v Sloveniji in drugod. Toda čakanje se je splačalo in na ogled je nadvse zanimiva razstava, katere otvoritev je poživila, bolje rečeno dopolnila glasba slovenskega umetnika Lada Jakše.

Ne pride vedno toliko ljudi na otvoritev razstav kakor tokrat. Ne le, da ima Benetikova umetnost vedno večje število privržencev in občudovalcev, pa je navsezadnje še »naše gore list« in tako ga pozna skoraj vsa slovenska srenja na Koroškem.

Za Rudija Benétika, ki se je šolal na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani ter v Italiji, so značilne redukcije predmetov na njihovo bistvo. S tem ustvarja nenavadno arhaičnost, ki se opazovalcu umetnin vedno bolj odkriva, čim dlje se posveti slikam. Fantastične ob-

like postajajo domače, jasne in razpoznavne. Zanimivo je tudi, da je razstava tudi stilno enot-

na. Tokrat prevladujeta modra in bela barva – ne zaradi barv, temveč zaradi odtenkov imajo

slike nadih svežega, novega, optimističnega, a hkrati občutljivega in skorajda ranljivega.

Marko Košan, umetnostni kritik iz Slovenj Gradca, je Rudiju prisodil tisto enostavnost, ki je enostavna le na prvi pogled. Za njo se skriva trdo delo, da se dokoplješ do bistva, ki je nazadnje videti enostavno. Svoje misli pa je podkrepil še z verzi ameriškega pesnika Walta Whitmana, ki je tako kot Benétik znal videti stvarstvo in njegovo bistvo na primer v enem samem preprostem regratovem svetu.

Lado Jakša, »star znanec« na Koroškem, ki je glasbeno spremljal že marsikatero prireditev in literarna branja, je skomponiral kongenialno glasbo prav na Benetikove slike (če si boste razstavo še ogledali, jo lahko poslušate na traku ob razstavi). »Češnjevo drevo«, (naslov slike) se je ob zvokih resnično razcvetelo, skorajda si čutil pomladni veter skozi veje, zaduhal vonj cvetja, slišal čebelarje roje in videl modrino neba skozi prvo nežno listje.

Razstavo si lahko ogledate še do 27. maja.

S. W.

Zajokala je Zgornja Vesca, solzen je bil Bilčovs, otožen Šentilj, boleč jek se je odzval iz Podjune. Kako to, so se spraševali ljudje, saj je bila še pred dvema dnevnoma z njimi in nič ni kazalo na njen konec. Pa vendar, Črnijska Fini, žena Mihija Einspielerja, očitno ni bila tako zdrava. Že pred dobrim desetletjem je imela težave in najbrž jo je držala pokonci le velika ljubezen do svoje ožje in širše družine, do svojega moža in tudi do slovenstva in njegove kulture.

Na velikonočni ponedeljek smo se poslovili od nje. Redkokdaj je tako svečano, redkokdaj tako boleče pretresljivo. Farna cerkev v Šentilju je bila nabito polna, ljudje so si v njen spomin dostojanstveno segali v roke, kor je bil nabit z njenimi pevci, med udeleženci pogreba pa je bilo videti žalujoče od Zilje do skrajnega roba Podjune.

Priljubljena je bila ta naša gorjanska Fini, radi so jo imeli v rodni Podjuni, tam v Drabunažah pri Pevcarju, pospremit so jo prišli Radišani pa Slovenjeplajberžani, koliko ljudi, koliko prijateljev!

Fini si je to zaslužila. Tudi izborila. Pa ne s silo, ampak s kulturo srca, z odpovedovanjem, odpuščanjem, z na vse strani trosečo ljubeznijo.

Tam nekje v letu 1961 je Mihiju Einspielerju, Črniju, kmalu po porodu tretjega otroka Mire umrla žena. Ostal je sam s tremi malimi. Ne toliko iz ljubezni, bolj iz potrebe po negi otrok je našel Fini Ogri-sovo. Težko opravilo za tedaj

tridesetletno Fini. Pa še žlahta ni bila vedno z njo. Toda Mihijo je najbolje spoznal, občutil je njeno široko srce, njen čut do otrok, ki sicer niso bili njene telesa. Iz tega odnosa je

Slovo od priljubljene Fini

postala navezanost, ljubezen, zakonska zveza, še dva sinova. Fini je pognala svoje življenjske korenine pri Črniju. Postala je mati petim otrokom. Po ljubezni so bili vsi njeni.

Fini je bila rojena leta 1931 v Drabunažah pri Pevcarju v žitrajski občini. Materi Neži so že v rani mladosti umrli štirje otroci in tako sta Fini ostala le brat in sestra. Mladost ji ni bila lahka, saj mala kmetija ni nudila blagostanja. Leta 1942 je bila družina iz-

seljena, oče, ki je bil po sili nemški vojak, pa je bil koncentriran v Dachau. Čeprav je bila inteligentno dekle, ji usoda izseljenstva in domače gmotno stanje nista omogočila šolanja. Kljub temu pa je obiskovala gospodinjsko šolo v Šentrupertu. Ko se je pri tridesetih letih odločila živeti z Mihijem Einspielerjem in njegovimi tremi otroki, ji je mama rekla: »Če se počutiš zmožno, nimam nič proti, ampak otrokom moraš biti mati in ne mačeha.

To je Fini tudi bila!

V svojih še neobjavljenih spominih je zapisala tudi o svoji narodni zavednosti: »Slovenka sem se rodila, Slovenka bom umrla. Če bi se sramovala moje identitete, bi se sramovala moje mame, toda jaz sem nanjo zelo ponosna, ker je ostala Slovenka«.

Pogrebni obred v Šentilju je vodil šentjakovski župnik Jurij Buch ob asistenci domačega župnika Lovra Petričiča in Poldeja Zundra iz Železne Kaple. Ob odprtem grobu sta se od pokojne poslovila v imenu slovenskih izseljencev Jože Partl, za šentiljske pevce pa dr. Ernest Gröblacher. S pesmijo so priljubljeno Fini pospremili domači cerkveni pevci ter moški zbor »Trta« iz Žitare vasi.

Vsi daljnji in bližnji znanci in prijatelji bomo Črnijsko Fini ohranili v trajnem prijetnem spominu, možu Mihiju, vsem petim otrokom, bratu, sestri in ostalim sorodnikom pa naj velja naše iskreno sožalje.

J. R.

HRVATSKI CENTER

Novice na internetu

Kak mesec dni lahko dnevno pregledate vse, kar se dogaja na političnem področju manjšin v Avstriji, pa tudi drugod, na spletni strani Hrvatskega centra na Dunaju. S tem je

omogočen servis za vse, ki se dnevno ukvarjajo s to tematiko, za novinarje in aktiviste ter za vse zainteresente. Nekoliko poudarka je seveda na hrvaški manjšini na Gradiščanskem, toda tudi druge manjšine so v zadostni meri upoštevane. Uporaba novic je brezplačna. Naslov spletne strani v internetu: www.hrvatskicentar.at

RAVNE NA KOROŠKEM / KROŽEK PLETENJA KOŠAR

Mojster in učenci

Nedavno so mimoidočim na ploščadi ravenske trgovske hiše Name člani študijskega krožka predstavili pletenje lesenih košar in košev. Gre za skupino znanja in družjenja željnih, vzpodbujeno s strani Centra za socialno delo Ravne, ki so se tedensko šest mesecev zbirali in učili spretnosti izdelave košar, ki se je na Koroškem ponekod še ohranila. Mentorica Danica Hudrap je povedala, da so želeli ohraniti ta star običaj, saj je bilo nekdanje pletenje košar razvito povsod na Koroškem. Kot inštruktorja so pridobili Stanka Godca iz Kota pri Prevaljah, za

kmečko dopolnilno dejavnost pletenja košar pa se je odločil Damjan Smolak, doma pri Dvorniku v Šentanelu.

Krožkarji so svojo dejavnost na ogled najprej postavili kar v bližnjih izložbenih oknih v sklopu zanimive etnološke zbirke pohištva in naprav iz kmečkega okolja. Sam potek izdelave košar, teh koristnih in lepih pripomočkov, narejenih iz naravnih materialov, (leskove veje bujno rastejo na podeželju), je članom krožka s plesnim nastopom popestrila folklorna skupina iz Črne na Koroškem, obiskovalke pa so prejele šopek v dar. S. Š.

KONCERT AYSU IN ULURU

KS-rock od funka do punka in narodne ... z elektronskimi vložki

V zgodnjih 90ih letih se je peščica kitaristov in pevcev srečavala v prostorih Kluba Slovenskih študentov in študentk v Gradcu in se v sproščnem vzdušju glasbeno udeleževala. Kmalu so sledili poleg akustičnih kitar tudi ojačevalci in tolkala. Tako se je tvoril prvi rock-bend z imenom Jacno, ki je z lastnimi kompozicijami nastopal v treh jezikih (slovensko, nemško in angleško) in se predstavil graški publiki z legendarnim koncertom »Miklavž prihaja ...«. Po več nastopih v Gradcu je ta skupina razpadla. Ponovni poskusi leta 1996 s komorno zasedbo (dve e-kitari, e-bas in glas) in bolj avangardno glasbeno zasnovo novega (starega) benda z imenom »Jacno-recycling«, so po dveh uspešnih koncertih plodili v močnejšo, klasično rockovsko zasedbo današnjega benda AYSU.

Tripetinsko koroško-slovenska zasedba (Majda Krivograd – saksofon, glas; Friedl Prasenc

– e-gitara, glas; Karl Jenšac – e-bas; glej sliko!) garantira soliden KS-rock (KS sotji za »Koroški Slovenci«), ki pusti slutiti, kaj se je v zadnjih desetletjih v kulturnem izrazu zamujalo. Teksti in prav tako glasbeni dostop so temu primerno do-

mači in zemeljski (npr. »Domo-vina«, »... atej mama učeje Fritz, zizej zazej popej špritz ...«) ter prav tako politični (npr. »Der Hai ...«, »Megalomanija«). Svojevrstni e-kitarist Christoph Platzler iz Gradca skrbi za fantastično podlago elektronskega zvoka iz maršalovega ojačevalca, ki vodi celo zadevo v širši svet – od funka do punka. Bobnar Tama Aikac iz Turčije šteje med najboljše v Gradcu.

Ljubljanska skupina ULURU deluje od začetka 1998. Desetčlanska skupina dopolnjuje zvoke avstralskega didgeridooja z vokalom, slovenskim lončenim basom, različnimi pi-hali in celo vrsto različnih tolkal. Slikovitost instrumentov, njihovih zvočnih barv in vibracij se prepleta z večplastnostjo glasbenega izraza in preliva od »arheo« zvoke prvinskih »ezoteričnih« vibracij, preko ritmično igrivih in tudi humornih razpoloženj do poetično zavezujočih zvočnih ambientov.

AYSU nastopa v sredo, 10. maja 2000, ob 19.30 uri v Mladinskem domu v Celovcu; v petek, 12. maja 2000, ob 20.00 uri, nastopa AYSU skupno s skupino ULURU v Kulturnem domu v Pliberku.

jka

SLOVENSKI VESTNIK

čestita!

PRAZNUJEJO! Antonija Wieser iz Slovenjega Plajberka – rojstni dan; Matilda Pichler s Hodnine – 60. rojstni dan; Rudi Knez iz Lobnika – rojstni dan; Marta Polanšek z Obirskega – rojstni dan; Elizabeta Schauss iz Dvorca na Radišah – osebni praznik; Fredl Kulnig iz Holbič pri Škofičah – 70. rojstni dan; Mirko Kraiger iz Vidre vasi – 50. rojstni dan; Kati Oraže z Obirskega – rojstni dan; Tanja Malle iz Celovca – 18. rojstni dan; Viktor Grintal iz Špitala ob Dravi – 60. rojstni dan; Toni Krušič iz Velinje vasi – rojstni dan; Lubo Urbajs z Žoprač – rojstni dan; Ana Wolf iz Šentjakoba – rojstni dan; Lambert Grafenauer z Marije na Zilji – 64. rojstni dan; Mici Ettinger z Žoprač – rojstni dan; Marija Polzer v Veselah – rojstni dan; Nadja Wakounig iz Mlinč – rojstni dan; Ana Hašej iz Kokij – rojstni dan; Helena Karničar iz Dobre vasi – rojstni dan; Roza Stefitz iz Lovank – rojstni dan; Jurij Haudej iz Prible vasi – rojstni dan; Stanko Vavti iz

Šmihela – rojstni dan; Helena Tschopp na Ledinah pri Bistrici v Rožu – 60. rojstni dan; Nani Ogris v Tucah na Radišah – 70. rojstni dan; Mimi Woschank iz Bele pri Železni Kapli – rojstni dan; Florjan Dlopst iz Podgore pod Peco – 92. rojstni dan; Florjan Lipuš iz Sel pri Miklavčevem – 63. rojstni dan; Toni Miksche iz Hodiš – rojstni dan; Nežka in Miha Lubas iz Vogrč – zlato poroko; Nadja Božič iz Kort – 30. rojstni dan; Silvija Hribnik z Žihpolj – 20. rojstni dan; Jožef Ressmann s Pečnice – 60. rojstni dan; Franc Stumpf z Radiš – 60. rojstni dan; Tomej Petek iz Zagorij pri Šentlipšu – 70. rojstni dan; Monika Gasser iz Kajaz – rojstni dan; Ančka Koschat iz Podgorij – rojstni dan; dr. Filip Ogris-Martič iz Bilčova – rojstni dan; dr. Franci Zwitter z Dunaja – rojstni dan; Rado Janežič iz Celovca – rojstni dan; Ivan Lukan v Vetrinju – rojstni dan; Marko Trampusch z Doba – rojstni dan; Sonja Woschnak iz Borovelj – rojstni dan; Angela Ogris-Martič iz Bilčova – rojstni dan; Hela Močnik iz Šmihela – rojstni dan; Stanislava Kukovica iz Sel pri Miklavčevem – rojstni dan.

PRIREDITVE

PETEK, 5. 5.

- CELOVEC, Tišlerjeva dvorana – Mohorjeva založba
11.00 Pogovor z Alojzom Rebulo in Vinkom Ošlakom o knjigi »Ko proti jutru gre«
BOROVlje, Glavni trg – Mestna občina Borovlje
14.00 Kmečki trg
MODRINJA VAS, Heimatmuseum Möderndorf – Biro za narodnostna vprašanja pri koroški deželni vladi, Kulturni oddelek Mesta Šmohor, KKZ, SPZ
19.00 »Ljudska noša in oblačilna kultura pri Zilji«. Odprtje razstave; predavanje: Ledinska in krajevna imena pri Zilji; predava: Franc Wiegeler; glasbeni okvir: družina Zwitter iz Zahomca
HODIŠE, Grajska štala – SPD Zvezda
19.30 Paulos & Carlos & Bebe. Južnoamerikanski ritmi in pesmi & vzhodnoafriški plesi
BILČOVŠ, Posojilnica-Bank
20.00 Odprtje razstave »Lak-slike 1990-2000«. Razstavlja: Stanko Sadjak, glasbeni spored: mag. Janez Gregorič
CELOVEC, Mohorjeva ljudska šola
20.00 Pomladno srečanje. Za ples igra: Duo Peugeot
ŠENTJANŽ, k & k
20.00 Koncert »O dolce vita mia«. Izvajalci: Ensemble Hortus Musicus

SOBOTA, 6. 5.

- TINJE, Katoliški dom
9.00 ŌED seminar. Voditelji: sodelavci ŌED; traja do nedelje, 7. maja, do 16. ure
TINJE, Katoliški dom – Katoliška akcija, KKZ, SPZ, Univerza Celovec, Sodalitas Tinje
9.00 Simpozij »Prešeren na Koroškem«. Predavatelji: dr. Matjaž Kmecl, dr. Alojz Rebula, dr. Klaus Detlev Olof
PODEN, Gostišče Lausegger – gostišče Lausegger in Univerza Celovec
14.00 Odprtje razstave »Od zrna do kruha iz črne kuhinje«. Razstavo odpira: dv. sv. dr. Helmut Krainer, župan občine Borovlje; glasbeni okvir: Manfred Furjan
SELE, Farni dom – KPD Planina
18.00 Polonica Pika. Nastopa: gled. skupina SKD Globasnica
SELE-BOROVNICA, Gostilna Terkl – Alpski klub Obir
20.00 Vigred 2000. Igra: Ansambel »Lojzeta Slaka«
ŽITARA VAS, Kulturni dom KUMST – SPD Trta
20.00 Vigredni koncert. Sodelujejo: MePZ Srce, MoPZ Trta, Mladinska skupina SPD Trta in Vokalni kvartet M&M's (premiera)

NEDELJA, 7. 5.

- CELOVEC, Europahaus
10.30 Branje in plesna interpretacija Alenke Hain. Bere: Maja Haderlap
ŠMIHEL, Farna dvorana – KPD Šmihel
11.00 »Pravljica o polomljeni lutki«. Nastopa lutkovna skupina Navihanci iz Celovca
BOJA VAS, pri Škorjancu – Društvo upokojencev Podjuna
12.00 Vigredno srečanje ob materinskem dnevu. Nastopa: ženski

oktet »Pet in tri« ter šentlipški otroški zbor

- GALICIJA, Ljudska šola – KKZ, otroški mlad. zbor Amabilis
14.00 Srečanje mladinskih zborov
BILČOVŠ, pri Miklavžu – SPD Bilka
18.00 Materinska proslava

PONEDELJEK, 8. 5.

- BISTRICA NA ZILJI, Farna cerkev – KKZ, SPD Zila
20.00 Velikonočni koncert pod geslom »Vstajenje«. Gostuje ruski zbor »Voskresenje« iz St. Petersburga
CELOVEC, IKUC Ljudski dom
20.00 Alfred Elste: Ni bilo križa s kljukastim križem. Predavanje in diskusija o odnosu koroških strank do nacionalsocializma po letu 1945
ŠENTPRIMOŽ, Farni dom – Katoliška akcija
20.00 Film: Ustvarjalnost ne pozna teme (o ekspediciji slepih na Kilimandžaro)

TOREK, 9. 5.

- CELOVEC, Europahaus
10.30 Branje Maje Haderlap
CELOVEC, Slomškov dom – Katoliška akcija
19.00 Film: Ustvarjalnost ne pozna teme
ŠENTPRIMOŽ, Farna cerkev – Farna skupnost Šentprimož, KD Škocijan, KKZ, SPD Danica, SPD Srce
20.00 Velikonočni koncert. Gostuje ruski zbor »Voskresenje« iz St. Petersburga

SREDA, 10. 5.

- ŠENTJAKOB, Višja šola za gospodarske poklice
18.30 Različne torte. Kuharski tečaj, prispevek ATS 150,- in stroški za živila.
CELOVEC, Mladinski dom – SPZ, Mladinski dom
19.30 Rock-konzert skupine AYSU
ŠENTJANŽ, k&k
20.00 Film »Pohod slepih na Kilimandžaro«

PETEK, 12. 5.

- PLIBERK, Kulturni dom – Grüne Bildungswerkstatt, SPZ
20.00 Rock-konzert. Nastopata: skupina AYSU in skupina URULU iz Ljubljane

SOBOTA, 13. 5.

- PLIBERK, Kulturni dom – Mlada Podjuna, Oder 73
20.00 Krstna prireditve musicla za otroke »Jan in Žan«. Napisala Anita Hudl. Izvaja Mlada Podjuna
ŽELEZNA KAPLA, Hotel Obir – Lovski pevski zbor Železna Kapla
20.00 Lovski ples. Igra: ansambel Korenika

NEDELJA, 14. 5.

- DUNAJ, v klubu – KSŠŠD
15.00 Internet-seminar. Diskusija o vsebini in obliki nove homepage kluba KSŠŠD
SELE, Farni dom – KPD Planina
18.00 Materinska proslava

PONEDELJEK, 15. 5.

- CELOVEC, IKUC Ljudski dom
20.00 Vpisovanje/Die Schülereinschreibung. Premiera filma o poskusu, prijaviti celovškega otroka k dvojezičnem pouku; Scenarij: Marijan Hinteregger po besedilu Janka Messnerja

SREDA, 17. 5.

- PLIBERK, Kulturni dom – Društvo Kulturni dom Pliberk, Koroški muzej Ravne, SNI Urban Jarnik
20.00 Otvoritev razstave prekomejnih kontaktov – Od Pliberka do Traberka

PETEK, 19. 5.

- SELE, Farni dom – KPD Planina
18.00 Lutkovna igra »Pravljica o polomljeni lutki. Nastopa: Lutkovna skupina Navihanci iz Celovca
CELOVEC, IKUC Ljudski dom
20.00 Helmuth Fellner: Kam plove avstrijska šolska politika? Predavanje in razprava

SOBOTA, 20. 5.

- ŠENTJANŽ, k & k
20.00 Kabarett »Space Girls«. Izvajalci: Bolzano & Maleh
ŠKOCIJAN, Dvorana turističnega in informacijskega centra – KD Škocijan, SPD Vinko Poljanec
20.00 Vigredni koncert. Nastopajo: otroški zbor KD Škocijan, NOMOS, MoPZ Vinko Poljanec in VOX

SPD Zila in KKZ
vabita na velikonočni koncert pod geslom

»Vstajenje«
v farno cerkev na Bistrici na Zilji v ponedeljek, 8. maja, ob 20. uri
Gostuje ruski zbor »Voskresenje« iz St. Petersburga
Prisrčno vabljeni!

Farna skupnost Šentprimož, KD Škocijan, KKZ, SPD Danica, SPD Srce
vabijo na velikonočni koncert pod geslom

»Vstajenje«
v farno cerkev v Šentprimožu v torek, 9. maja 2000, ob 20. uri
Gostuje ruski zbor »Voskresenje« iz St. Petersburga
Prisrčno vabljeni!

Slovenski vestnik – usmerjenost lista
seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.
SV prejema podpore iz sredstev za pospeševanje narodnih manjšin.

tel. 0463/514300-0 • faks -71

UREDNIKA

Sonja Wakounig (-34)
Tajništvo Urška Brumnik (-14)
Naročniška služba Milka Kokot (-40)
Prireditve Andrea Metschina (-22)

IZDAJATELJ IN ZALOŽNIK

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem

TISK

Založniška in tiskarska družba z o. j. DRAVA

tel. 0463/50566

VSI

Tarviser StraBe 16, A-9020 Klagenfurt/Celovec

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKO ODDAJE – teletext 299

ČE 4. 5. ■ 18.10 Rož – Podjuna – Zilja

PE 5. 5. ■ 18.10 Utrip kulture

SO 6. 5. ■ 18.10 Od pesmi do pesmi – ...

NE 7. 5. ■ 6.06 Dobro jutro, Koroška / Guten Morgen, Kärnten! 18.00 Glasbena mavrica

PO 8. 5. ■ 18.00 Kratki stik

TO 9. 5. ■ 18.10 Otroški spored

SR 10. 5. ■ 18.10 Glasbena mavrica 21.04 Večerni spored

DOBER DAN, KOROŠKA

NE 7. 5. ■ 13.30 ORF 2 • Regionalni razvoj in sredstva: Informacija interesentov kot pobuda za zavestno seganje v sklade Evropske unije • Da ali ne?: Pavličovo sedlo »prevozno«. • Srečanje mladinskih zborov v Ločah: Dokaz za uspešno delo z mladimi. • Uspeh z intuicijo • Noša in oblačilna kultura pri Zili: Razstava ob zaključku 8. Kulturnega tedna koroških Slovencev • Nogomet Bad Bleiberg – SAK

PO 8. 5. ■ 3.20 ORF 2 – Ponovitev 16.00 TV SLO1 – Ponovitev

RADIO KOROTAN

na frekvencah 105.5, 106.8 in 100.9

PO-PE ■ 6.00 Dobro jutro, sonce 8.00 Viža 8.30 Živa 14.00 Viža 14.30 Korotanov zimzelen 15.00 Kratek stik 16.30 KoroDan (KORO-žurnal 17.15-17.30)

SO ■ 7.00 Domača budilka 8.30 Korotanov mozaik 14.00 Južni veter 16.00 Smrkla

NE ■ 6.30 Sedem pred sedmo 7.00 Domača budilka 8.00 Otroški vrtljak 8.30 Zajtrk s profilom 14.00 Iz zlate dvorane 15.00 Zborovska 15.30 Čestitamo in pozdravljamo 17.30 Šport in kratke vesti

RADIO AGORA 105,5

Tel. 0463/418 666 Faks: 418 666 99
e-mail: agora@magnet.at

PE 5. 5. ■ 10.00 Kaleidoskop 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Zrcalo kulture: slow. Rockmusik aus Kärnten 18.00 Otroški kotichek in par ugank 18.15 Kaleidofon 18.45 Poročila 19.00 Glasba 20.00 Soundcheck 21.00 DJ -Line 24.00 Ta mera: Frauenradio in Mosambik (Wh.) 01.00 Glasba

SO 6. 5. ■ 10.00 Bilanca stoletja – Tinjski pogovori: Janko Ferk/Janez Strutz »Literatura in Koroški Slovenci« 11.30 Campus 12.00 Poročila 12.07 Crescendo 13.00 Die Welt ein Dorf 18.00 Sto decibelov 18.45 Poročila 19.00 V pogovoru: Janko Malle – Težišča SPZ (pon.) 20.00 Yugo-Rock 23.00 Siesta

NE 7. 5. ■ 10.00 Evropa v enem tednu (BBC) 10.30 Glasba 11.00 Literaturcafé 12.00 Poročila 12.07 Divan 12.30 Special: Radio Stimme – EU Beobachtungsstelle 13.30 Glasba 18.00 Glasba 18.45 Poročila 19.00 Club Karate 20.00 Sunday Loops 22.00 For those about to Rock 24.00 Zrcalo kulture (pon.)

PO 8. 5. ■ 10.00 Kaleidoskop 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Club Karate (Wh.) 18.00 Otroški kotichek in Blazno resno o seksu 18.15 Kaleidofon 18.45 Poročila 19.00 Sport 20.00 Take the Jazz Train 22.00 Die Welt ein Dorf (Wh.) 23.00 Šoja & Elster (Wh.) 24.00 Bilanca stoletja – Tinjski pogovori: Janko Ferk/Janez Strutz »Literatura in Koroški Slovenci« (pon.)

TO 9. 5. ■ 10.00 Kaleidoskop 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 V pogovoru: Avgustin Malle – Konec vojne v Evropi 18.00 Otroški kotichek 18.15 Kaleidofon 18.45 Poročila 19.00 Šoja & Elster 20.00 Noche Latina 21.00 Campus 21.30 Planet music 22.00 Literaturcafé (Wh.) 23.00 Nachtfalter 00.30 Glasba 01.00 Sport (pon.)

SR 10. 5. ■ 10.00 Kaleidoskop 11.15 Voz latina 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Po Koroškem: SPZ – Prireditve 18.00 Otroški kotichek 18.15 Kaleidofon 18.45 Poročila 19.00 Glasba 20.00 Ruff Radio 22.00 Mad Force 24.00 Special: Radio Stimme – EU Beobachtungsstelle (Wh.)

CR 11. 5. ■ 10.00 Kaleidoskop 12.00 Poročila 12.07 Divan 13.00 Ta mera 18.00 Otroški kotichek 18.15 Kaleidofon 18.45 Poročila 19.00 Yesterday & Today 20.00 Music for the Masses 23.00 Freak Show 1.00 Soundtrack tedna

RAVNE NA KOROŠKEM / PRAZNIK DELA

Množičen obisk Ivarčkega jezera

Osrednja prireditev ob 1. maju, prazniku dela v Mežiški dolini je že tradicionalno potekala ob Ivarčkem jezeru, turistično rekreativnem središču pod Uršljo goro, v organizaciji sindikata kovinske in elektroindustrije SKEI. Korošci so v prostem času gradili športne objekte v okolici jezera in tudi zato čutijo veliko navezanost na ta del bivalnega okolja, ki je cenjena izletniška točka. Predsednik sindikata SKEI Albert Vodovnik je zbranim med drugim dejal, da bodo morali njihovi socialni partnerji (delodajalci in država) zagotoviti socialno pravičnost, industrijsko demokracijo oz. soupravljanje, lasten razvoj oz. znanje, sposobne ekipe menedžerjev, da bi presegli stanje množične brezposelnosti in slabo plačanih zaposlenih ob peščici hitro obogatelih državljanov. O občutenju 1. maja skozi zgodovino med malimi ljudmi je govoril Mitja Šipek, ugleden koroški kulturnik in strokovnjak metalurgije. Rdeča nit je bila misel, da so v vseh sistemih na eni strani delavci in na drugi oblastniki, ki si rezultate dela prilastajo. Zato bo praznik dela ostal največji praznik ljudstva. Obdobje socializma, ko so ljudje verjeli v drugačen, pravičnejši način življenja, je žal prehitro minilo.

Praznovanje ob Ivarčkem jezeru je potekalo v prijetnem druženju, kot že toliko let pred tem. Rdeči nagelji so poleg govorov spominjali na vsebino praznika dela.

S. Š.

SLOVENIJA

Zamejski šport na tv Koper

Televizija Koper/Capodistria je na velikonočni ponedeljek oddajala pol ure trajajoč prispevek o zamejskem športu pri nas na Koroškem in v Italiji. Oddajo, ki jo je posnela ekipa na čelu s popularnim urednikom Igorjem Mallalanom, je po prvih odmevih navdušila gledalce povsod po Sloveniji in v Italiji, kjer je vidna tudi koprška televizija. Prispevek je bil prvi reprezentativen prikaz športne dejavnosti Slovencev na Koroškem in v Italiji v omenjenem prostoru.

Težišča prispevka o zamejskem športu na Koroškem so bila 50-letnica Slovenske športne zveze, ki jo je krovna šport-

na organizacija lansko leto praznovala s številnimi športnimi in promocijskimi prireditvami, letošnja 100-letnica Slovenskega planinskega društva Celovec, uspehi odbojarskega kluba SK Dob (pokalni viceprvak in 5. mesto mesto v 1. zvezni ligi) ter seveda tudi portret Slovenskega atletskega kluba (SAK), čeprav mu trenutno športno ne gre najbolje.

V prispevku so seveda imeli svoje mesto tudi kolesar-profesionalec Peter Paco Wrolich, alpski smučar Daniel Užnik, uspešni smučarski skakalci iz Zahomca na čelu z dvakratnim ekipnim svetovnim prvkom

Pismi bralcev

Ingrid Marija Ramšak
Sele - Sielach 1
9133 Miklavčevo/Miklauzhof

Herrn LH von Kärnten
Dr. Jörg Haider
Kärntner Landesregierung
9020 Klagenfurt

Ni običajno, da se nekdo zaradi neke pozitivno zaključene zadeve obrača na koroškega deželne glavarja. Tokrat je krivo dejstvo, da se vse, kar se tiče slovenske manjšine na Koroškem, navadno ne odvija po običajnih, utečenih poteh.

Sem ena od tistih, približno desetih mater iz žitare vasi in okolice, ki so leta 1993 za svojega otroka hotele imeti dvojezični pouk tudi na 4. šolski stopnji ljudske šole. Zdelo se mi je nenaravno in nadvse krivično, da hčerka po končanem 3. razredu v šoli zaenkrat ne bi več smela pri stvarnem pouku, matematiki, telovadbi, etc. slišati domače slovenske besede. Situacija me je malo spominjala na pripovedovanje starejših oseb o svojem šolanju v utrakvistični šoli. Kar je o tem napisano npr. v seriji knjig »Tako smo živeli«, je za nas mlade presenetljivo in za koroško šolstvo ter politično oblast takratnega časa nečastno.

pri juniorjih Stefanom Kaiserjem, mladi košarkarji KOŠa, šahisti SSŽ in drugi.

Pogovorni partnerji TV Koper/Capodistria so bili predsednik SSŽ Marijan Velik, podpredsednik SK Dob Lojze Opetnik, dolgoletni predsednik in sedanji član odbora SPD Celovec Franci Kropivnik in tajnik SSŽ Ivan Lukan.

I. L.

saj je bil namen in cilj utrakvistične šole ponemčevanje koroških Slovencev.

In ker se je šolstvo po drugi svetovni vojni le spremenilo, tako sem prepričana, je bilo obdržanje zunanje oblike sistema utrakvistične šole nepravilno in nam v škodo.

Odločitev Ustavnega sodišča o nepravilnosti dosedanje oblike in naročilo spremembe s šolskim letom 2001/02 potrjuje mojo domnevo in daje upanje za bodočnost.

Ker vem, da koroškim Slovincem nenaklonjena nemškonacionalna združenja in posamezni predstavniki političnih strank vnovič zahtevajo spreminjanje dvojezične šole na Koroškem, celo ločevanje otrok v šolah za take (slovensko govoreče)

Člen XIX. Temelnega državnega zakona še velja

Komentator dr. Marjan Sturm je v Slovenskem vestniku z dne 20. 04. 2000 podvomil, ali člen XIX Temelnega državnega zakona (Staatsgrundgesetz, 1867) še velja. Po kmečki pameti bi se dalo sklepati, da vlada ne bo predlagala črtanja nečesa, kar ne velja več, iz česar sledi, da se je vlada poprej prepirčala, da omenjeni člen res velja.

Na stališče, da je ta temeljna norma staroavstrijskega prava narodnosti nespremenjena ohranila svojo veljavnost, se je postavil že Theodor Veiter v leta 1970 izdani knjigi »Das Recht der Volksgruppen und Sprachminderheiten in Österreich« [Wilhelm Braumüller, Wien, str. 419]. Veiter med drugim navaja, da je bil

in drugačne (nemško govoreče) Korošce, pričakujem od vas, gospod deželni glavar Dr. J. Haider, da kot odgovorni za koroško šolstvo ne dopustite obravnavanja te čisto jasne odločitve Ustavnega sodišča na politični ravni. Potrebni so le ukrepi tehnične narave.

Če pa politične obravnave ne boste mogli preprečiti in dopustili vključitev tega rešenega vprašanja v neko politično debato za »spremembo celotnega dvojezičnega šolstva na Koroškem«, potem boste tudi soodgovorni za nastajanje nepotrebne (novega) konflikta, katerega zopetno poživitev si lahko žele le mračne in koroškim Slovincem tradicionalno sovražne sile.

Zaključujem predstavitev svoje želje in v pričakovanju, da bom našla razumevanje, lepo pozdravljam.

Ingrid Marija Ramšak

na podlagi tega člena v monarhiji priznan slovenščini status enakopravnega deželnega jezika (landesübliche Sprache) celo pri magistratu v Celovcu, ker je po podatkih ljudskega štetja iz leta 1890 tam živelo 3,5 % Slovencev. To je tedaj zadoščalo za izpolnitev pogoja »quantité considérable« [Theodor Veiter, »Das Recht der Volksgruppen und Sprachminderheiten in Österreich Wilhelm Braumüller, Wien, str. 426]. Namesto zastarelega izraza »Volksstamm« (pleme) se po mnenju Veiterja danes lahko uporablja pojem »Volksgruppe« (narodna skupnost), med katere Veiter kot nesporno šteje tudi slovensko manjšino.

Koroški avtor Günter Rautz, ki sedaj živi na Južnem Tirolskem, v svoji leta 1999 izdani knjigi »Die Sprachenrechte der Minderheiten« [Nomos Verlagsgesellschaft, Baden-Baden] povzema večinsko stališče teoretikov, da člen XIX Temelnega državnega zakona še vedno velja, to pa zlasti zato, ker daje avstrijskim manjšinam v nasprotju s St. Germainsko pogodbo kolektivno zaščito. Poleg tega nudi manjšinam več tudi na področju uporabe jezika v javnosti – namreč enakopravnost deželnih jezikov tako v šoli, uradih kot tudi v javnem življenju, medtem ko govori St. Germainška pogodba le o olajšavah pri uporabi jezikov manjšin na teh področjih.

Kot primerne za reševanje današnjih vprašanj jezikovnih pravic manjšin smatra XIX. člen Temelnega državnega zakona tudi Dieter Kolonovits v oktobra 1999 izdani knjigi »Sprachenrecht in Österreich« [MANZ, Wien, str. 110].

Kaj tako moti avstrijsko vlado v členu XIX Temelnega državnega zakona, da se ga je odločila črtati brez nadomestitve? To so kolektivne pravice, ki jih zagotavlja ta člen, zlasti pravica narodnih skupnosti do ohranitve in negovanja ne samo jezika, ampak tudi narodnosti (1. odstavek) ter enakopravnost vseh deželnih jezikov (landesübliche Sprache) tako v šoli, kot tudi v uradih in javnem življenju, ki jo kot temeljno pravico priznava država. To pa je bistveno več, kar nudi predlog ustavnega določila in kar je Avstrija pripravljena zagotavljati manjšinam.

Mag. Anton Novak, Vaše 11a
SLO-1215 Medvode

KRIŽANKA

Sonja Wakounig

VODORAVNO: 1. tropsko drevo, kruhovc 6. kurivo, ki ga kopljejo v rudnikih 11. živalska zvrst 12. krajše za »Adolf« 14. večja tekoča voda 15. rimska boginja jeze 16. hunski poglavar, ki je na svojih pohodih osvojil skoraj vso Evropo 18. priimek avstrijskega pisatelja (Milo) 19. krajše »tebe« 20. visoko ležeča ravan 22.

BA 23. bajeslovna oseba, ki spi pod Peco (dve besedi) 25. ruska oblika imena Vladimir 27. godalni instrument, podoben violini 28. slovenski dramatik, pisec mladinskih del (Pavel) 29. pripomoček za kajenje tobaka 30. črček, 31. najmanjši prst na roki 34. kem. znak za aluminij 35. letoviški kraj na istrski obali, znan po baziliki 36. okr. za »diplomirani inženir« 37. zaničljivo za slabotno, nerazvito 40. seznam imen, telefonska

knjiga 42. švedsko ime finskega jezera Inari 43. grška črka, znak za gostoto 44. ameriška vesoljska družba 45. grška vodna vila 47. tukaj okoli 58. mesto v Maroku, ki ga je v 60ih letih prizadel potres 49. del Hamburga

NAVPIČNO: 1. ostro rezilo za britje 2. reka v Švici 3. čebeli podobna žuželka 4. BA 5. zastarel izraz za bitko, ki prihaja iz italijanščine 6. zlom, razbitje, v prisposobi za neuspešno akcijo 7. ER 8. strd 9. prislov, s katerim izrazimo, da sedimo kot jezdec 10. prostor za spravljanje avtomobila 13. sladka buča 16. deček iz arabskih pravljič s čudežno svetilko 17. pojavljanje, dedovanje značilnosti davnih prednikov 20. pripadnik proletariata, proletarec 21. neznatilen, ki ni po tipu 23. plin ostrega vonja 24. ime pevke Baez 26. mesto v Srbiji 29. element časovnega zaporedja, ponavljajoča se doba 30. pomanjšan model kake stavbe ali mesta 31. kem. znak za molibden 32. ameriški izumitelj (Thomas Alva ...) 33. sredozemska žuželka, škrtat 35. velika italijanska reka 38. lansko leto 39. zaupanje, mišljenje 41. zatem, tudi kratka sev. am. pakta 43. avtom. oznaka za Rijeko 46. AL

Rešitev iz prejšnje številke:
VODORAVNO: 1. VALENTIN POLANŠEK 15. PIK 18. IZOBARA 19. OBIR 20. STO-

LICA 22. NIT 23. RA 24. ŠLIBAR 26. IREC 27. KLOPOTAČA 29. ARMIN 31. VL 32. SODA 33. ENOLČNOST 35. RO 36. PO 38. ŠTALA 39. LT 40. PAV 41. OBKROŽEK 44. MALO 46. GAŽA 47. LORE 48. INA 49. VIR 51. IGLAVEC 53 JAMSTVO 54. NAVADA 56. EDA 57. LAVA 59. AVAL 61. RAK 64. NULA 67. BUTAN 69. KARNEOLI 71. EMONKA 73. TRIKOT 74. BILTEN 75. CA 76. IAN 77. AGRA 78. OVID 80. TUŠ 81. ZEMLJA 84. KRIŽ 85. KITA 86. MALA VES 87. POREČ 90. RO 91. IS 92. NITI 93. TROBENTA 95. OSA 98. JONA 100. EK 101. ROBOTA 104. OKARINA 107. UR 108. SO 110. ŽIVILA 112. RI 113. KSENOFOBIA 117. JELKA 118. ASTAT 119. TRANSVERZALA
NAVPIČNO: 1. VINKO POLJANEC 2. AZIL 3. LOTOS 4. EB 5. NAROD 6. TRATA 7. RIG 8. POLANA 9. OBI 10. LIBELA 11. ARA 12. ŠS 13. ETIMOLOG 14. KORIST 15. PIC 16. IC 17. KARLOVAC 21. LENT 24. ŠČETKA 25. RAČKA 28. POTRES 30. RN 31. VRAŽE 34. OLIVA 37. OBOA 38. ŠENOVA 40. PAVAROTTI 42. KRMILO 43. ŽIVLJENJE 44. MRAC 45. LIANA 46. GAD 50. IVANKA 52. LEONID 54. NATRGALO 55. DOKTORAT 58. VETA 60. TRBIŽ 62. ALEUTI 63. KINŠASA 65. UMAZAN 66. ANIMATORKA 68. AIR 70. EL 72. KALVINIST 79. VINAR 82. ELIJA 83. AST 84. KRN 85. KOSOVEL 88. OBERON 89. VEK 90. ROBIJA 94. RI 96. ATILA 97. GORA 99. ANE 102. OŽ 103. ALK 105. KIS 106. ANT 107. UFA 108. SIV 109. OJE 111. AAR 114. OR 115. BS 116. AR

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11				12	13		14		
15				16		17		18	
19			20				21		22
		23					24		
25	26					27			
	28				29				
30					31			32	33
34				35					36
37		38		39		40		41	
42					43			44	
		45				46		47	
48					49				

KOŠARKA

KOŠ poražen

V drugem krogu play-off tekmovanja so se košarkarji trenerja Bojana Grzetiča pomerili z Wörthersee Pirati, ki sodijo med favorite za naslov prvaka. Prvi polčas je bil še precej izenačen, igralci KOŠa pa niso znali izkoristiti številne mete na koš. Nasprotniku so podarili najmanj štirideset točk! Predolga treninška pavza KOŠa se je maščevala v odločilnem drugem polčasu, ko so gostje z zbranimi meti odločilno točkovali in tako zasluženo premagali kofavorita KOŠ z 68 : 51 (33 : 23). Medtem ko so bili sodniki proti Radentheinu zelo pristranski, so tokrat sodili odlično. M. Š.

KOŠ (temna majica) je igral zelo nezbrano

NOGOMET V SLOVENIJI

Francozi do zmage v zadnji sekundi!

Slovenska nogometna reprezentanca je v sklopu priprave na evropsko prvenstvo, ki bo junija v Belgiji in na Nizozemskem, odigrala najzahtevnejšo tekmo doslej. Minulo sredo so Slovenci pred 60 tisoč gledalci gostovali v Parizu pri Francozih, aktualnih svetovnih prvaki in praktično v zadnji sekundi izgubili z 2 : 3. Tekma se je za varovanje Srečka Katana pričela sanjsko, kajti Sašo Udovič in Željko Milinović, oba igrata pri LASK-u iz Linza in predvsem Milinović je pokazal izjemno formo, sta z zadetkoma v 3. in 10. minuti povedla zeleno-bele v vodstvo z 2 : 0. Šele v 62. minuti

je Trezeguet po veliki napaki vratarja Dabanoviča – ta je odbil žogo po izvajanjem prostem strelu Zidana Trezeguetu praktično v noge – znižal rezultat na 1 : 2, Blanc pa je v 78. minuti po neodločnem posredovanju slovenske obrambe in še posebej napadalca Osterca, po izvajanjem kotu Petita z glavo še drugič poslal žogo za hrbet Dabanoviča. Ko s(m)o vsi pričakovali presenetljiv remi je Trezeguet v zadnji minuti podaljška po gneči v kazenskem prostoru Slovencev še v drugo premagal Dabanoviča in rešil Francoze blamaže.

V slovenski reprezentanci kljub zadovoljivemu rezultatu

ni vse optimalno. Številnim reprezentantom se pozna, da ne igrajo konstantno v svojih klubih in jim primanjkuje boljše kondicijske pripravljenosti. V tem pogledu je najboljša prav peterica avstrijskih legionarjev. Selektor Katanec bo moral razmisliti, če si recimo vratar Dabanovič ter Osterc in Džoni Novak zaslužijo nastop na EP, ker igra trenutno v slovenski ligi veliko boljše nogometarje. Toda tem Katanec iz njemu znanih razlogov sploh ne zaupa. Slovenija bo pred EP igrala 3. junija v Ljubljani še s Saudsko Arabijo.

Damijan Toplak

KOLESARJENJE

»Paco« odlični deseti pri pravem klasiku

Po uspešnem nastopu pri »Giro del Trentino« v Italiji (med drugim 3. in 10. etapno mesto) se je Peter »Paco« Wrolich v nedeljo veselil svoje najljubše tekme – »Rund um den Henninger Turm« (206 km). V prejšnjem letu je tam namreč že dosegel 15. mesto, letos pa je ta uspeh hotel ponoviti.

Prav od starta je bil Wrolich v vodilni skupini, po t. i. »Feldbergu« pa je atakiral in v skupini sedmih tekmovalcev zmanjševal zaostanek za vodilno skupino. Wrolich: »V tem trenutku

sem bil prepričan, da se lahko vključim v boj za zmago«. Žal pa je substanca po napornem zasledovanju le popustila, tako da je tempo v finalni fazi bil previsok. Zmagal je član ekipe Telekom Kai Hundertmarck pred Matteom Tossatom in Jensom Heppnerjem.

10. mesto pri dirki kategorije 1.1 pa je na vsak način izreden rezultat za Wrolicha: »Odkar sem v Nemčiji, je to najbrž celo najvažnejša vrhunska uvrstitev zame, ne le iz sponzorskih razlogov (tekma je bila v živo na

nemški televiziji). V zadnjih letih ni bilo kaj dosti Avstrijcev, katerim bi uspela top 10-uvrstitev pri takšni klasični dirki z vrhunsko zasedbo. Posebno važen pa je rezultat seveda tudi glede kvalifikacije za olimpijske igre.«

Program naslednjih tednov je natrpan, višek za »Pacota« in njegovo ekipo Gerolsteiner pa bo zagotovo tura po Nemčiji.

T. G.

NOGOMET

SAK sedaj proti Bleibergu

V prejšnjem krogu je SAK proti Lienzu (po stečaju brez članske ekipe) še brez borbe osvojil tri točke, sedaj pa je na sporedu tekma 22. kroga proti Bad Bleibergu. Na tujem bo ekipa SAK lahko pokazala svojo formo proti jasno vodečemu moštvu v regionalni ligi.

Bad Bleiberg – SAK Posojilnica Bank: sobota, 6. 5. ob 17.00 na nogometnem igrišču Bad Bleiberg

Wolfgang Krassnitzer je v semi in v lažjem kontaktu postal drugi. Hannes Raunjak in Christian Rumpelnig pa sta postala dvakrat tretja. Peter Zenkl je v semi kontaktu v prvi tekmi nastopil proti Tomiju Niemetzu in tesno zgubil z 12 : 14, v polfinalu pa je jasno zmagal proti Müllerju in postal tretji. V lažjem kontaktu pa v finalu zgubil tekmo proti Niemetzu.

Tomi Niemetz, doma na Plešivcu, ki je nastopil za CKF Celovec, pa je postal dvakratni koroški prvak. Milan Hribernig

KIKBOKS

Koroško prvenstvo 2000

Preteklo soboto je bilo koroško prvenstvo v kimboksu. Nastopili so tudi tekmovalci »Karate in kimboks kluba Žrelec« (KKŽ). Tekmovanje je bilo v semi in lažjem kontaktu, udeležencev pa je bilo kar 40 iz skupno 6 koroških klubov.

Za KKŽ so precej uspešno nastopili štirje tekmovalci.

ŠAH

Dušan Zorko zmagovalac 16. velikonočnega šahovskega turnirja

16. velikonočni hitropotezni turnir Slovenskega prosvetnega društva »Bilka« in SŠZ pri Knaberlnu v Velinji vasi je prepričljivo dobil član šahovskega kluba Tomo Zupan Kranj Dušan Zorko. Veliki favorit (Elo 2239) je premagal vse nasprotnike in iz 15 partij osvojil 15 točk! Drugo in tretje mesto sta osvojila člana ASKÖ Finkensteina/Bekštanja Marko Gallob in Alojz Gallob, četrto in peto mesto pa sta zasedla Gorazd Živkovič (SŠZ) in Franci Rulitz (Zugzwang Celovec). Pri mladincih je s 7 točkami iz 7 partij zmagal član mladinske ekipe SŠZ Štefan Reichmann

pred Martinom Jankom ter Barbaro Bostjančič in Simonom Einspielerjem.

Turnirja se je letos udeležilo 24 šahistov in šahistk iz Bilčova in okolice, Kotmare vasi, Celovca, Bekštanja, Dunaja ter iz Kranja, pristrčno pozdravil pa jih je predsednik SPD »Bilka« mag. Rupert Gasser, ki je opravil tudi razglasitev rezultatov in podelil lepe nagrade. Turnir sta vodila Rupert Reichmann in Robert Hedenik, ki sta nosila tudi glavno breme pri organizaciji tradicionalne prireditve, letos prvič z mednarodnim pečatom. I. L.

Skupina A (16 udeležencev):

1. Dušan Zorko 15 točk, 2. Marko Gallob 12, 3. Alojz Gallob 11,5, 4. mag. Gorazd Živkovič, 5. mag. Franci Rulitz - po 10,5, 6. dr. Joži Amrusch, 7. mag. Gernot Isola - po 9, 8. Boris Gallob 8,5, 9. Ivko Fern 8, 10. Rupert Reichmann 7, 11. Robert Hedenik 6,5, 12. mag. Rainer Isola 5,5, 13. Ivan Lukan 3, 14. Joško Bostjančič 2, 15. Borut Živkovič 1,5, 14. Tevž Seher 0,5 točke

Mladinci (8 udeležencev):

1. Štefan Reichmann 7 točk, 2. Martin Jank 5, 3. Barbara Bostjančič, 4. Simon Einspieler - po 4, 5. Marjeta Reichmann 3, 6. Nadja Reichmann 2,5, 7. Florian David 2, 8. Gregor Einspieler 0,5 točke

ŠAH

SŠZ/Zveza Bank I ni uspel podvig v koroško ligo

Prvi ekipi Slovenske športne zveze/Zveza Bank žal ni uspel podvig v najvišjo šahovsko ligo na Koroškem. V zaključnem krogu play off-tekmovanja za vstop v koroško ligo je ekipa tesno izgubila proti moštvu SV Volksbank Feldkirchen (Trg) s 3,5 : 4,5.

Tudi v primeru tesne zmage slovenski šahisti ne bi napredovali, kajti Kötschach-Mauthen je prepričljivo premagal Finkensteina. V koroško ligo sta se tako uvrstila SV Volksbank Lienz in Kötschach-Mauthen. SŠZ/Zveza Bank I je prvenstvo zaključila na 5. mestu in bo tudi v prvenstvu 2000/2001 igrala v podligi.

Za SŠZ/Zveza Bank I so tokrat točkovali Žiga Žvan, Egon Pertot, mag. Gorazd Živkovič (po 1) ter Rupert Reichmann (remi). Izgubili pa so MK Dunja Lukan, Aleksander Lukan, dr. Joži Amrusch in po skoraj šest ur trajajočem boju sekcij-ski vodja Ivan Lukan.

Najuspešnejši igralec SŠZ/Zveza Bank I v prvenstvu 1999/2000 je bil Tržačan Egon Pertot (sedem partij/sedem zmag). 18-letni Kranjčan Žiga Žvan pa je na prvi deski v petih partijah osvojil 4,5 točke in mdr. premagal slovenskega Fide-mojstra Rudolfa Ostermana (Elo 2380)!

I. L.

Izidi 5. kroga:

SŠZ/Zveza Bank I – SV Volksbank Feldkirchen (Trg) 3,5 : 4,5, SK Feistritz-Paternion I – SV Volksbank Lienz 1,5 : 6,5, SV Raika Kötschach-Mauthen I – ASKÖ Bekštanj II 5,5 : 2,5

Zaključna lestvica:

1. Lienz 25,5 (12 match-točk), 2. Kötschach-Mauthen 23 (10), 3. Trg 21,5 (9), 4. Bekštanj 20 (7), 5. Slovenska športna zveza/Zveza Bank I 20 (5), 6. Paternion/Feistritz 10,5 (0)

ŠAHOVSKI OREH ŠT. 108

Silvo Kovač

Vizantiadis – Pachman (Vrnjačka Banja '67)

Po številnih zamenjavah baterij – trdnjav v srednji igri – je črni na pragu končnice ostal z lovskim parom, ki je bolj gibljiv in obvladuje središčna polja. Velemojster Pachman, ki je na potezi, pa je v belem taboru

odkril šibko točko. Na poučen način izkoristi to prednost in preide v dobljeno končnico. Z malo smisla za kombinacijo vam bo uspelo streti oreh!

Rešitev št. 107

Velemojster Seirawan je z učinkovito potezo 1.Le6+:!! zadal črnemu odločilen udarec in pozicija je izgubljena. Poglejmo kombinacijo 1... Le6: 2.Df8+! Še ena poanta, ki prisili črnega kralja na jemanje in zamenjavo dam. 2...Kf8: 3.Se6+, sedaj stopi na sceno beli skakač 3...Ke7 4.Sc7: Kd6 (na 4...Kd7 5.Sd5:) 5.Se8+ in pade še en črni kmet, zato se je črni vdal!

